

သက်ဆိုင်သူထံ ပြန်ပို့ရန်

မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ဥပဒေကို
ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန်အတွက်
လွှတ်တော်ထံသို့ ပြန်လည်တင်သွင်းရမည်

အောက်တိုဘာလ ၂၀၁၈ ခုနှစ်

သက်ဆိုင်သူထံပြန်ပို့ရန် - မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ဥပဒေကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန်အတွက် လွှတ်တော်ထံသို့ ပြန်လည်တင်သွင်းရမည်

ဤအစီရင်ခံစာသည် အာရှဒေသ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများဆိုင်ရာ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ ကွန်ရက် (Asian NGOs Network on National Human Rights Institutions - ANNI) ၏ အာရှဒေသ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များအပေါ် သုံးသပ်တင်ပြထားသည့် ၂၀၁၈ ခုနှစ် အစီရင်ခံစာမှ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်သော အခန်းဖြစ်သည်။

ANNI ကို ၂၀၀၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းသည် အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေး ဌာနများဆိုင်ရာနှင့် ပတ်သက်သော ကိစ္စရပ်များကို လုပ်ဆောင်နေသော အာရှဒေသ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက် မြှင့်တင်သည့်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကွန်ရက်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ANNI တွင် အာရှဒေသတစ်ဝှမ်းရှိ နိုင်ငံပေါင်းများမှ အဖွဲ့အစည်းများ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ပြီး ယခုလက်ရှိ နိုင်ငံ သို့မဟုတ် ဒေသပေါင်း ၂၁ ခုမှ အဖွဲ့ဝင် အဖွဲ့အစည်းပေါင်း ၃၃ ဖွဲ့ ရှိသည်။ ANNI သည် အာရှဒေသ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် မြှင့်တင်ခြင်း တို့ကို ပိုမိုထိရောက်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်စေရန်အတွက် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်မှုနှင့် လည်ပတ်မှု အားကောင်းလာစေရန် အားပေးမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် ပါရှိအခြေခံမှုများနှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများ မဟာမိတ်အဖွဲ့ - အရည်အသွေး သတ်မှတ်ရေး ဆပ်ကော်မတီ (Global Alliance of National Human Rights Institution Sub - Committee on Accreditation - GANHRI-SCA) ၏ အထွေထွေသုံးသပ်လေ့လာချက်များအပါအဝင် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိရှိ လိုက်နာဆောင်ရွက်လာစေရန် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများ လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့ကို အဓိကထား လုပ်ဆောင်ပါသည်။

 info@forum-asia.org

 www.forum-asia.org

ဤအစီရင်ခံစာကို ရေးသားထုတ်ဝေသူများမှာ -

ဒီမိုကရေစီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုကော်မတီ (Action Committee for Democracy Development)

မြန်မာ့အရေးလေ့လာသူများအဖွဲ့ (Burma Monitor (Research and Monitoring))

အနာဂတ်အလင်းတန်းဆုံမှတ် (Future Light Center)

မျိုးဆက်လှိုင်း (Generation Wave)

စစ်မှန်သောပြည်သူ့ကျေးကျွန်အဖွဲ့ (Genuine People's Servants)

လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်မြှင့်တင်သူများအဖွဲ့ (Association of Human Rights Defenders and Promoters)

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း (Human Rights Foundation of Monland)

ကချင်အမျိုးသမီးများအစည်းအရုံး-ထိုင်းနိုင်ငံ (Kachin Women's Association – Thailand)

လောကအလင်း (Loka Ahlinn Social Development Network)

ရှေ့ပြေးအသံအဖွဲ့ (Progressive Voice)

စမိုင်းလ်ပညာရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးဖောင်ဒေးရှင်း (Smile Education and Development Foundation)

Synergy (Social Harmony Organization)

ထပ်မံသိရှိလိုပါက ဆက်သွယ်ရန်

ရှေ့ပြေးအသံအဖွဲ့

www.progressivevoicemyanmar.org

info@progressive-voice.org

၂၀၁၈ ခုနှစ် ANNI အစီရင်ခံစာမှ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်သော အခန်းကို ထုတ်ဝေနိုင်ရန်အတွက် ရက်ရောစွာဖြင့် ကူညီထောက်ပံ့ပေးသော Civil Rights Defenders ကို ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါသည်။

သက်ဆိုင်သူထံ ပြန်ပို့ရန်

မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ဥပဒေကို
ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန်အတွက်
လွှတ်တော်ထံသို့ ပြန်လည်တင်သွင်းရမည်

အောက်တိုဘာလ ၂၀၁၈ ခုနှစ်

မာတိကာ

၁။	နိဒါန်း	၁
၂။	ယေဘုယျအနှစ်ချုပ်	၅
၃။	မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်နှင့် ပါရီအခြေစိုက်မှုများ	၁၁
၃.၁.	လုပ်ငန်းတာဝန်များ၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ	၁၃
	လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ	၁၃
	လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု	၁၄
	လူ့အခွင့်အရေးအားပေးမြှင့်တင်ခြင်း	၁၈
	တာဝန်ယူမှု တာဝန်ခံမှုနှင့် တွေ့ရှိချက်များနှင့် အစီရင်ခံစာများ ထုတ်ဝေမှု	၁၈
၃.၂.	ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက် သို့မဟုတ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဖြင့် လွတ်လပ်မှုနှင့် အစိုးရထံမှ အမှီခိုကင်းမှုကို အာမခံခြင်း	၁၉
	ဘတ်ဂျက်စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်မှုနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအမှီခိုကင်းမှု	၁၉
	နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးစနစ်နှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် အစိုးရမှ တင်ပြပေးခြင်း	၂၀
	ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် ခန့်အပ်ခြင်း	၂၁
	ထုတ်ပယ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ	၂၂
၃.၃.	အလွှာစုံစနစ်	၂၄
	ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ အလွှာစုံရေး	၂၄
	ဝန်ထမ်းခန့်အပ်မှု အလွှာစုံရေး	၂၅
	အရပ်ဘက်အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရေး ယုံကြည်မှုကင်းမဲ့ခြင်း	၂၆
၃.၄.	အရင်းအမြစ်များ လုံလောက်ရေး	၂၇
၃.၅.	လုံလောက်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအခွင့်အာဏာများ	၂၈
	စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအခွင့်အာဏာများ	၂၈
	တရားရုံးအမှုများ	၃၀
	အကျဉ်းထောင်များ၊ ရဲဘက်စခန်းများ၊ ထိန်းသိမ်းရေး စခန်းများနှင့် ချုပ်နှောင်ရာနေရာဌာနများကို စစ်ဆေးခြင်း	၃၀
	အမှုဖြစ်စဉ်လေ့လာချက်များ	၃၁
၄။	နိဂုံး	၃၅
၅။	အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ	၄၁

နိဒါန်း

၁။ နိဒါန်း

ယခုအစီရင်ခံစာတွင် မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် (Myanmar National Human Rights Commission – MNHRC) (MNHRC သို့မဟုတ် ကော်မရှင်) ၏ စွမ်းဆောင်မှုအား ပါရီအခြေစိုက်မှုများ၏ နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ် အထွေထွေလေ့လာချက်နှင့်လည်းကောင်း ဆက်စပ် နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ထားပါသည်။ ထို့အပြင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများ မဟာမိတ်အဖွဲ့ - အရည်အသွေးသတ်မှတ်ရေးဆပ်ကော်မတီ (Global Alliance of National Human Rights Institution Sub-Committee on Accreditation - GANHRI-SCA) ၏ ၂၀၁၅ ခုနှစ် တွေ့ရှိချက်များကိုလည်း ယခုအစီရင်ခံစာက ကိုးကားမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းဆပ်ကော်မတီက MNHRC ကို 'ခ' အဆင့် သတ်မှတ်ထားရာ ပါရီအခြေစိုက်မှုများနှင့် အပြည့်အဝကိုက်ညီမှုမရှိသည်ကို ဖော်ပြနေပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာအား ရှိနှင့်ပြီးသား အချက်အလက်များအပေါ် သုံးသပ်အခြေခံမည်ဖြစ်သကဲ့သို့ သော့ချက်ကျသော သက်ဆိုင်သူများအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ပုံသဏ္ဌာန်ဖြင့် ကွင်းဆင်းသုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ပြီး အာရှဒေသ အစိုးရမဟုတ်သော အမျိုး သားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများကွန်ရက် (Asian NGOs Network on National Human Rights Institutions - ANNI) မှ ယခင်ကထုတ်ပြန်ထားသည့် အစီရင်ခံစာများအပေါ်လည်း အခြေပြုသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာကို ဝိုင်းဝန်းပြုစုသူများမှာ ဒီမိုကရေစီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှု ကော်မတီ (Action Committee for Democracy Development - ACDD)၊ မြန်မာ့အရေးလေ့လာသူများအဖွဲ့ (Burma Monitor (Research and Monitoring))၊ အနာဂတ်အလင်းတန်းဆုံမှတ် (Future Light Center - FLC)၊ မျိုးဆက်လှိုင်း (Generation Wave - GW)၊ စစ်မှန်သောပြည်သူ့ကျေးကျွန်အဖွဲ့ (Genuine People's Servants - GPS)၊ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်မြှင့်တင်သူများအဖွဲ့ (Association of Human Rights Defenders and Promoters - HRDP)၊ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း (Human Rights Foundation of Monland - HURFOM)၊ ကချင်အမျိုးသမီးများအစည်းအရုံး-ထိုင်းနိုင်ငံ (Kachin Women's Association Thailand - KWAT)၊ လောကအလင်း (Loka Ahlinn Social Development Network – Loka Ahlinn)၊ ရှေ့ပြေးအသံအဖွဲ့ (Progressive Voice - PV)၊ Synergy (Social Harmony Organization)၊ စမိုင်းလ် ပညာရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးဖောင်ဒေးရှင်း (Smile Education and Development Foundation - Smile) တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

J

ယေဘုယျအနှစ်ချုပ်

၂။ ယေဘုယျအနှစ်ချုပ်

MNHRC ကို ၂၀၁၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင်^၁ သမ္မတအမိန့်အာဏာဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ် မတ်လ၌ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် တည်ထောင်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ (ကော်မရှင်ဥပဒေ) ပြဋ္ဌာန်းခြင်းဖြင့် တရားဝင်တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ယခင် ANNI အစီရင်ခံစာများတွင်^၂ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ကော်မရှင်၏ အဖွဲ့ဝင်များရွေးချယ်ခန့်အပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်း၊ ယခင်စစ်အစိုးရဟောင်းနှင့် ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များနှီးစပ်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ထိရောက်မှု ကင်းမဲ့ခြင်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအခြေခံသည့် တွေးခေါ်ပုံအလေ့အထ ကင်းမဲ့ခြင်းတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် စိုးရိမ်ပူပန်စရာများကြောင့် ပြည်သူလူထု၏ အသိအမှတ်ပြု လက်ခံနိုင်စွမ်း ကင်းမဲ့နေသည်။ ပါရီအခြေစိုက်မှု များနှင့် အပြည့်အဝကိုက်ညီကြောင်း ပြသနိုင်သည့် လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်များကိုသာ 'က' အဆင့် သတ်မှတ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည့်အတွက် GANHRI-SCA ၏၂၀၁၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ အစီရင်ခံစာတွင် MNHRC အား 'က' အဆင့် မသတ်မှတ်ခဲ့ပေ။^၃ ကော်မရှင်နှင့် ၎င်း၏လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတွင် ပြဿနာရှိနေသည့်အချက် ခုနစ်ချက်ကို ဆပ်ကော်မတီက ထောက်ပြခဲ့ရာ ယင်းတို့မှာ - က) အဖွဲ့ဝင်ရွေးချယ်ခန့်အပ်မှု၊ ခ) လူထုဆူပူမှု သို့မဟုတ် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခအခြေအနေများ၌ စွမ်းဆောင်မှု၊ ဂ) အလွှာစုံစနစ်၊ ဃ) လုံလောက်သော ငွေကြေးအထောက်အပံ့နှင့် ဘဏ္ဍာရေးလွတ်လပ်မှု၊ င) အကျဉ်းထောင်များနှင့် ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းရာ နေရာများ စောင့်ကြည့်လေ့လာမှု၊ စ) နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးစနစ်နှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှု နှင့် ဆ) နှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာတို့ ဖြစ်သည်။ မကြာသေးခင်နှစ်များတွင် MNHRC သည် အကျဉ်းထောင် စောင့်ကြည့်မှု၊ အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု၊ နိုင်ငံတကာမှ သက်ဆိုင်သူများ၏ အကူအညီ လက်ခံမှုတို့တွင် တိုးတက်မှုရှိခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းတိုးတက်မှုမှာ GANHRI-SCA မှ ထောက်ပြသည့် ပြဿနာရပ်များကို ဖြေရှင်းရာ၌ အနည်းအကျဉ်းမျှသာ အလုပ်ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ယခုအစီရင်ခံစာတွင် GANHRI-SCA အစီရင်ခံစာကို ရည်ညွှန်းလျက် MNHRC အား အောက်ဖော်ပြပါ စံချိန်စံညွှန်းများဖြင့် ဆန်းစစ်သုံးသပ်မည် ဖြစ်ပါသည် -

- လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့်အရည်အချင်းပြည့်ဝမှု - အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး စံသတ်မှတ်ချက်များ၊ စံနှုန်းများအပေါ် အခြေခံထားသည့် ကျယ်ပြန့်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ၊
- ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက် သို့မဟုတ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဖြင့် အာမခံထားပြီး အစိုးရထံမှ အမှီခိုကင်းမှုနှင့် လွတ်လပ်မှု၊

1 'မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ဖွဲ့စည်းခြင်း'၊ သမ္မတဦးသိန်းစိန်၊ ၅-၉-၂၀၁၁ <http://www.burmapartnership.org/2011/09/formation-of-myanmar-national-human-rights-commission/>

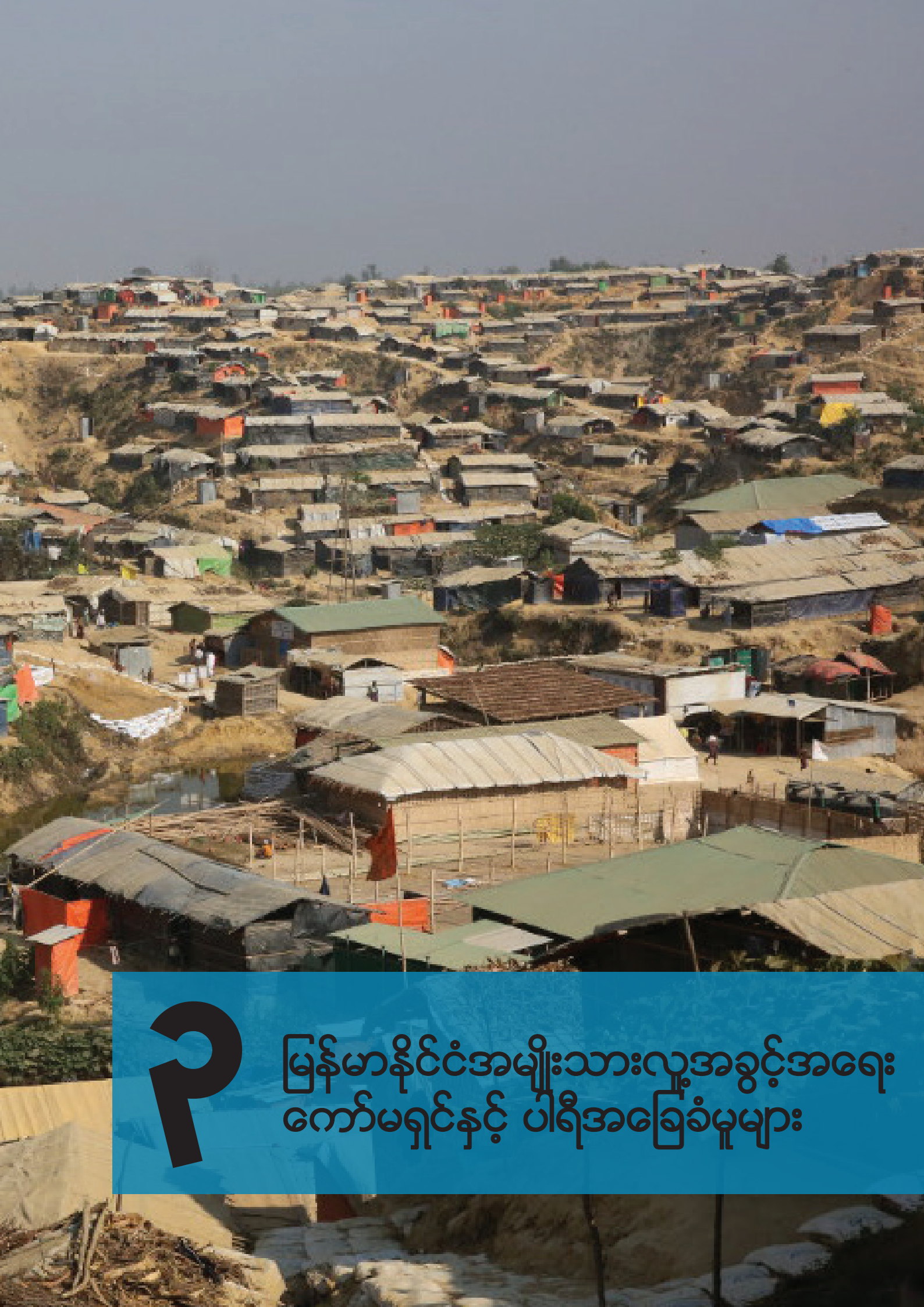
2 See 'Burma: All Shook Up' By Burma Partnership, Equality Myanmar, and Smile Education and Development Foundation, 18 September, 2015. Available at <http://www.burmapartnership.org/wp-content/uploads/2015/09/1-Burma-FI-NAL-04-August-2015.pdf> and 'Suspicious Minds: The Myanmar National Human Rights Commission's Trust Deficit,' by Action Committee for Democracy Development, Progressive Voice and Smile Education and Development Foundation, 29 September, 2017. Available at <https://progressivevoicemyanmar.org/2017/11/29/suspicious-minds-the-myanmar-national-human-rights-commissions-trust-deficit/>

3 ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံက ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် ချမှတ်ခဲ့သောပါရီအခြေစိုက်မှုများက အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာန (NHRI) တည်ထောင်ရန် အနိမ့်ဆုံးစံနှုန်းများနှင့်တကွ လက်တွေ့တာဝန်ဝတ္တရားများ ချမှတ်ခဲ့သည်။

- အလွှာစုံစနစ်၊
- လုံလောက်သောရင်းမြစ်များ၊
- စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်ရန်လုံလောက်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရပ်များ။

ထို့အပြင် ၂၀၁၁ ခုနှစ် MNHRC တည်ထောင်ချိန်မှစ၍ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ၏ပုံစံနှင့် မတော်တရော် လုပ်ဆောင်မှုများ၏ပုံစံအပါအဝင် ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေအပေါ် MNHRC ၏ တုံ့ပြန်မှုကိုလည်း ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဆန်းစစ်လေ့လာမည် ဖြစ်သည်။ MNHRC အား လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာပေးသည့် ပင်မစာတမ်းဖြစ်သော ကော်မရှင်ဥပဒေကိုလည်း ဆန်းစစ်သုံးသပ်ပြီး ဥပဒေပိုင်းအရ ပြင်ဆင်ရေးနှင့် စွမ်းဆောင်မှုပိုင်းဆိုင်ရာ နှစ်မျိုးစလုံးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ လက်တွေ့ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက် မှုများအတွက် အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ တင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

၃

မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေး
ကော်မရှင်နှင့် ပါရီအခြေခံမူများ

၃။ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်နှင့် ပါရီအခြေခံမူများ

၃.၁. လုပ်ငန်းတာဝန်များ၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ

“အမျိုးသားကော်မရှင်တစ်ရပ်သည် ... အစိုးရ၊ လွှတ်တော်နှင့် အရည်အချင်း ပြည့်မီသည့် အခြားမည်သည့်အဖွဲ့ကိုမဆို၊ သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များ၏ တောင်းခံမှု အပေါ်တွင်သော်လည်းကောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် ၎င်း၏ ကြားနာခွင့် အာဏာကျင့်သုံးမှု အပေါ်တွင်သော်လည်းကောင်း အထက်ဌာနသို့ ရည်ညွှန်းခြင်း မပါဝင်ဘဲ လူ့အခွင့်အရေး အားပေးမြှင့်တင်ရေး၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော မည်သည့်ကိစ္စရပ်အပေါ်တွင်မဆို သဘောထားအမြင်များ၊ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ၊ အဆိုပြုချက်များ၊ အစီရင်ခံစာများကို အကြံပေးသည့် အနေဖြင့် တင်ပြရမည်။” {ပါရီအခြေခံမူများ၊ က-၃(က)}^၄

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

MNHRRCကို ၂၀၁၁ခုနှစ်တွင်သမ္မတ၏အမိန့်အာဏာဖြင့်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။၎င်း၏လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ၂၀၁၄ ခုနှစ် ကော်မရှင်ဥပဒေဖြင့် ဖော်ပြထားရာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည် -

- (က) ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ နိုင်ငံသားများ၏ မူလအခွင့်အရေးများကို ထိရောက်စွာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နိုင်ရန်၊
- (ခ) ကုလသမဂ္ဂမှ ထုတ်ပြန်ထားသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို အသိအမှတ်ပြု၍ လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားကာကွယ်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာစေရန်၊
- (ဂ) မြန်မာနိုင်ငံက လက်ခံထားသည့် လူ့အခွင့်အရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းများ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များ၊ ဒေသဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များနှင့် ကြေညာချက်များပါ လူ့အခွင့်အရေးများကို ထိရောက်စွာ မြှင့်တင်ကာကွယ်နိုင်ရန်၊
- (ဃ) လူ့အခွင့်အရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ တရားဝင်အမျိုးသားဌာနများ၊ အရပ်ဘက်လူထု အဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရ မဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်း၍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။^၅

4 Principles Relating to the Status of National Institutions (the Paris Principles), General Assembly Resolution 48/134, 20 December, 1993. Section A.3(a). Available at <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/StatusOfNationalInstitutions.aspx>

5 The Myanmar National Human Rights Commission Law, 28 March, 2014. Section 3. Available at http://www.burmalibrary.org/docs23/2014-03-28-Myanmar_Human_Rights_Commission_Law-21-en.pdf

MNHRC တွင် ဌာန ငါးခုရှိရာ လူ့အခွင့်အရေးမူဝါဒနှင့် ဥပဒေဌာန၊ လူ့အခွင့်အရေး မြှင့်တင်ရေးနှင့် ပညာပေးရေးဌာန၊ လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဌာန၊ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးဌာန၊ နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဌာန တို့ဖြစ်သည်။

ကော်မရှင်ဥပဒေတွင် မူချလုပ်ဆောင်ရမည့် ပြင်ဆင်မှုများ၊ အထူးသဖြင့် (အောက်တွင် ဆွေးနွေးထားသည့်) အဖွဲ့ဝင် ရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်၊ အလွှာစုံရေး၊ အစိုးရထံမှ အမှီခိုကင်းကာ လွတ်လပ်မှုရှိရေး စသည်တို့ ပြင်ဆင်ရန်ရှိနေသေးသော်လည်း ယင်းဥပဒေပါ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာမှာ အတော်လေး ကျယ်ပြန့်လှသည်။ MNHRC အနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်ရန် ကျယ်ပြန့်သော အာဏာများ အပ်နှင်းခံထားရပြီး မြန်မာစစ်တပ်က ကျူးလွန်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု စွပ်စွဲချက်များကို သီးသန့်ဖယ်ထုတ်ထားခြင်းမရှိဘဲ မည်သည့်ချိုးဖောက်ရာ “နေရာဒေသသို့မဆို သွားရောက်ခြင်း” အပါအဝင် “လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု တိုင်ကြားချက်များ စွပ်စွဲချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ မေးမြန်းစုံစမ်းမှုများ” လုပ်ဆောင်နိုင် စစ်ဆေးအတည်ပြုနိုင်သည်ဟု ဆိုထားပါသည်။^၆ သို့ဖြစ်၍ လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲနှင့်သက်ဆိုင်သော လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများအပေါ် MNHRC ၏ အားရစရာ မရှိသည့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ချက်မှာ စိတ်ပျက်ဖွယ်အဖြစ် ရှုမြင်နိုင်ပါသည်။

လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု

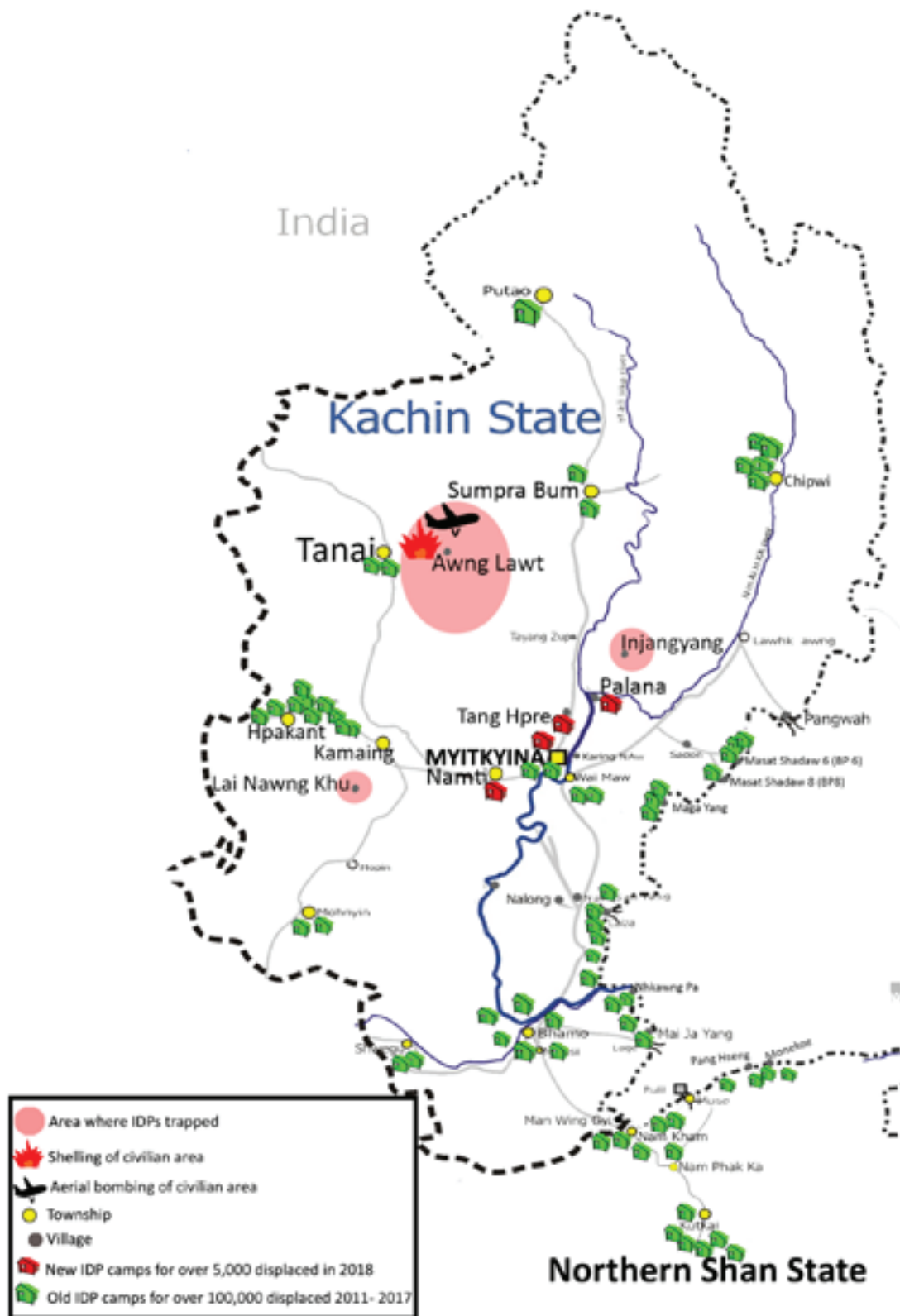
MNHRC အား အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများက တောက်လျှောက် ဝေဖန်ထောက်ပြနေသည့် အချက်တစ်ခုမှာ မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းနှင့် အရှေ့ပိုင်းမှ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲနှင့် ပတ်သက်ရာ နယ်မြေများတွင်လည်းကောင်း၊ အကြမ်းဖက်မှုဒဏ်ခံ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက် လုပ်ကိုင်မှု ကင်းမဲ့နေခြင်း ဖြစ်သည်။ GANHRI-SCA အထွေထွေ သုံးသပ်လေ့လာမှုတွင် ထောက်ပြ ထားသကဲ့သို့ “အမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်များသည် နိုင်ငံအတွင်း လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေကို သုံးသပ်ဆန်းစစ်ရာတွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရအရာရှိများ တာဝန်ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု စွပ်စွဲချက်အားလုံးကို အပြည့်အဝ စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်ရန် အခွင့်အာဏာ ရှိသင့်သည်။”^၇ အရပ်ဘက်လူထု အဖွဲ့အစည်းများ၏ နောက်ထပ် ဝေဖန်ထောက်ပြမှု တစ်ခုမှာ နိုင်ငံအတွင်းရှိ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ် စောင့်ရှောက်သူများအား အလုံအလောက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးမှု မရှိခြင်း ဖြစ်သည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ မြန်မာစစ်တပ်သည် ကချင်ပြည်လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်၊ ကိုးကန့် တိုင်းရင်းသားတို့၏ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားဒီမိုကရေစီမဟာမိတ်တပ်မတော်၊ တအာင်းအမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်၊ ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်နှင့် ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (မြောက်ပိုင်း) တို့အပါအဝင် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်းများအား စစ်ဆင်ရေးများ ပုံမှန်ဆင်နွှဲခဲ့ရာ သိန်းနှင့်ချီသော အရပ်သားပြည်သူများ နေရပ်စွန့်ခွာ စစ်ရှောင်ရမှု ဖြစ်ပွား စေခဲ့ပါသည်။^၈ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ဖြစ်သော အဓမ္မ လုပ်အားပေး ခိုင်းစေမှု၊ တရားလက်လွတ်

၆ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ၂၂ (ဂ) နှင့် (ဃ)

၇ General Observations of the SCA, Section 2.6.

၈ ‘Myanmar: IDP Sites in Kachin and northern Shan States,’ UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, 28 February 2018. Available at <https://reliefweb.int/map/myanmar/myanmar-idp-sites-kachin-and-northern-shan-states-28-feb-2018-0>

၂၀၁၈ ခုနှစ် ဧပြီလ အတွင်း မြန်မာစစ်တပ်မှ ကျူးလွန်ထားသော စစ်ရာဇဝတ်မှုများ ဖြစ်ပွားရာနေရာပြမြေပုံ။

Credit: Kachin Women's Association - Thailand

ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်မှု၊ အရမ်းကာရာ ပစ်ခတ်မှု၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု၊ မုဒိမ်းမှု၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု၊ ဥပဒေမဲ့ သတ်ဖြတ်မှုများကို ဒေသခံနှင့် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့အစည်းများက နှစ်ပေါင်းများစွာ မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့သည်။⁹ သို့ရာတွင် MNHRC ကိုတည်ထောင်ပြီး အစောပိုင်းကာလတွင် ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဝင်းမြ ပြောခဲ့သလိုပင် ၎င်းတို့သည် စစ်ပွဲဖြစ်ပွားရာ နယ်မြေများတွင် စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း မပြုပေ။¹⁰ အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ‘လုံလောက်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး အခွင့်အာဏာများ’ အခန်း၌ ဖော်ပြ ထားသည့်အတိုင်း လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ဒဏ်ခံရသူများအတွက် MNHRC ၏ စံနမူနာ တုံ့ပြန်မှု နှစ်မျိုး (ကိုပါကြီးအမှုနှင့် ဂျာဆိုင်းအိန်အမှု) က ပြည်သူလူထု၏ ယုံကြည်မှုကို ထပ်မံ တိုက်စားပစ်ခဲ့ပြီး အထူးသဖြင့် စစ်ဒဏ်ခံ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုလူထုများ၏ ယုံကြည်မှုအား လျော့ကျပျက်ပြားစေခဲ့ပါသည်။ MNHRC သည် စစ်တပ်၏ မတရားချိုးဖောက် ကျူးလွန်မှုဒဏ်ခံရသူများ၏ အခွင့်အရေးကို လုံလောက်စွာ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံရေးစိတ်ဆန္ဒ မရှိသည့်အပြင် တန်ခိုးရှိရှိ ငြိမ်းမားလှသော မြန်မာစစ်တပ်ထံမှ လုံလောက်သည့် အမှီခိုကင်းမှု မရှိ ဖြစ်နေသည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။ ယင်းအချက်ကို ထပ်ဆောင်း အားဖြည့်ထားသည်မှာ စစ်တပ်၏ ပြစ်ဒဏ်ပေး အရေးယူခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ပင် ဖြစ်ပြီး စစ်မှုထမ်းများ ကျူးလွန်သည့် မည်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုကိုမဆို အပြီးအပြတ် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် အာဏာရှိသူမှာ အရပ်ဘက်တရားရုံးမဟုတ်ဘဲ စစ်တပ်ကိုယ်တိုင်သာ ဖြစ်သည်ဟု ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် အာမခံထားပါသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းမှ ရိုဟင်ဂျာအရေးအခင်းသည် နိုင်ငံတွင် ကြုံတွေ့ခဲ့ဖူးသမျှထဲ၌ အပြင်းထန်ဆုံး လူ့အခွင့်အရေး အကျပ်အတည်း ဖြစ်သည်။ စစ်တပ်၏ စစ်ဆင်ရေး နှစ်ရပ်ကြောင့် ရိုဟင်ဂျာ လူဦးရေပေါင်း ၈၀၀,၀၀၀ ကျော် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးခဲ့ရပြီး ထိုဖြစ်ရပ်အား ကုလသမဂ္ဂက “လူမျိုးသားနွယ်စုအား သုတ်သင်ရှင်းလင်းခြင်း” အဖြစ် ခေါင်းစဉ်တပ်ခဲ့ပြီး¹¹ လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု လက္ခဏာများ ရှိသည်ဟု မြန်မာနိုင်ငံ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂအထူးကိုယ်စားလှယ်ကလည်း ဆိုခဲ့ပါသည်။¹² ကုလသမဂ္ဂ၊ နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဒေသခံ လူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်းများက လူသားမျိုးနွယ်စုအားဆန့်ကျင်သည့် ရာဇဝတ်မှုများ ဖြစ်ပွားမှု ရှိကြောင်း အသေအချာ မှတ်တမ်းတင်ထားသည့် ခိုင်မာသော အထောက်အထားများ ရှိနေချိန်တွင် MNHRC အနေဖြင့် ရိုဟင်ဂျာ ဟူသော ဝေါဟာရကိုပင် အသိအမှတ်မပြုသည်မှာ အံ့အားသင့်တုန်လှုပ်ဖွယ် ဖြစ်နေသည်။¹³ ချိုးဖောက်မှု

9 See 'A Far Cry From Peace: Ongoing Burma Army Offensives And Abuses In Northern Burma Under The NLD Government.' By Kachin Women's Association Thailand, 15 November, 2016. Available at <http://kachinwomen.com/far-cry-from-peace-ongoing-burma-army-offensives-abuses-northern-burma-under-nld-government/> 'Myanmar's Borderlands on Fire,' Amnesty International, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/06/myanmars-borderlands-on-fire/>

10 Patrick Winn, 'A Human Rights Commission's Shaky Rise in Burma/Myanmar,' Public Radio International, 9 March, 2012. Available at <https://www.pri.org/stories/2012-03-09/human-rights-commissions-shaky-rise-burmayanmar>

11 Michelle Nichols, 'U.S. urges U.N. to hold Myanmar military accountable for 'ethnic cleansing,' Reuters, 13 February, 2018. Available at <https://www.reuters.com/article/us-myanmar-rohingya-un/u-s-urges-u-n-to-hold-myanmar-military-accountable-for-ethnic-cleansing-idUSKCN1FX229https://news.un.org/en/audio-hub>

12 Nina Larson, 'Rakhine conflict has 'hallmarks of genocide': Yanghee Lee' Frontier Myanmar, 13 March, 2018. Available at <https://frontiermyanmar.net/en/rakhine-conflict-has-hallmarks-of-genocide-yanghee-lee>

13 ရိုဟင်ဂျာများကို ခိုးဝင်ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်အဖြစ် အများကမြင်ကြပြီး သရုပ်လက္ခဏာသစ်တစ်ခု ‘ဖန်တီးခြင်း’ ဖြင့်နိုင်ငံရေးအမြတ်ထုတ်ရန် ကြိုးစားနေသည်ဟု ယူဆကြသည်။

ဖြစ်ပွားရာ ဒေသသို့ သွားရောက်ခဲ့ပြီးနောက် MNHRC က ကြေညာချက်တစ်စောင်ထုတ်ပြန်ရာတွင် ‘ဘင်္ဂါလီ’ စကားလုံးကိုသာ တောက်လျှောက်သုံးထားပြီး ‘အကြမ်းဖက်’ အဖွဲ့ ရခိုင်ပြည် ရိုဟင်ဂျာကယ်တင်ရေး တပ်မတော်၏ ချိုးဖောက်မှုများအပေါ်သာ အလေးပေး ဖော်ပြကာ မြန်မာစစ်တပ်မှ ကျူးလွန်ခဲ့သော ခြောက်ခြားဖွယ်ပြစ်မှုများအကြောင်း တစ်ခွန်းတစ်ပါဒမှ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်း မရှိသည့်အပြင် ဒေသတွင်း၌ လုံခြုံရေးကင်းစခန်းများ ပိုမိုချထားရန်ပင် အကြံပြုတိုက်တွန်းထားပါသေးသည်။¹⁴ GANHRI-SCA အစီရင်ခံစာတွင် “ရိုဟင်ဂျာနှင့် အခြားလူနည်းစုများ၏ အခွင့်အရေးများ အပါအဝင် အားလုံး၏ လူ့အခွင့်အရေးများကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်လည်းကောင်း၊ ၎င်း၏လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်၊ လွတ်လွတ်လပ်လပ်နှင့် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုရန်လည်းကောင်း MNHRC အား တိုက်တွန်း ထားသည်။”¹⁵ MNHRC အနေဖြင့် ‘ရိုဟင်ဂျာ’ ဝေါဟာရကို အသိအမှတ်ပြုရေးနှင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်သတ်မှတ်ခွင့်ကို ငြင်းဆိုထားသည်ဖြစ်ရာ ယင်းတိုက်တွန်းချက်ကို အသိအမှတ်ပြုရန်မှာလည်း အလွန်မှ အလားအလာ နည်းနေပါသည်။

Cosx's Bazar ရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းများထဲတွင် ရိုဟင်ဂျာများနေထိုင်သော ဂါးနှင့်ပလပ်စတစ်အမိုးတို့ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားပြီး ခိုင်ခံ့မှုမရှိသည့် တဲအိမ်များအားတွေ့ရစဉ်။
Credit: Dhaka Tribune/Syed Zakir Hossain

- 14 'Statement by the Myanmar National Human Rights Commission with regard to the terrorist attacks that occurred in MaungDaw and Buthidaung townships of Rakhine State Statement No. (11/2017),' The Myanmar National Human Rights Commission, 3 October, 2017. Available at <http://www.mnhrc.org.mm/en/statement-by-the-myanmar-national-human-rights-commission-with-regard-to-the-terrorist-attacks-that-occurred-in-maung-daw-and-buthidaung-township-s-of-rakhine-state-statement-no-112017/>
- 15 'Report and Recommendations of the Session of the Sub-Committee on Accreditation,' International Coordination Committee of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights, Section 2.3, 16-20 November, 2015. Available at <https://nhri.ohchr.org/EN/AboutUs/GANHRIAccreditation/Documents/SCA%20FINAL%20REPORT%20-%20NOVEMBER%202015-English.pdf> ယခုအစီရင်ခံရေးနေချိန်တွင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများ မဟာမိတ်အဖွဲ့ (GANHRI) ကို လူ့အခွင့်အရေးမြှင့်တင်ရေးနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး အမျိုးသားဌာနများ၏ နိုင်ငံတကာညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီ (ICC) ဟု ခေါ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ICC ကို GANHRI ဟု ရည်ညွှန်းမည် ဖြစ်သည်။

လူ့အခွင့်အရေးအားပေးမြှင့်တင်ခြင်း

၂၀၁၇ ခုနှစ် ANNI အစီရင်ခံစာတွင် ပါရှိခဲ့သော အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များအတိုင်း လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးကို အဓိကထား ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ရမည့်အစား MNHRC သည် လူ့အခွင့်အရေး အားပေးမြှင့်တင်ရေးနှင့် ပညာပေးရေး လှုပ်ရှားမှုများအပေါ်သာ အလေးပေးခဲ့ပြီး ကော်မရှင် ဥက္ကဋ္ဌက “ပညာပေးတာက ဘယ်အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးထက်မဆို ပိုမိုရေရှည် တည်တံ့နိုင်တဲ့အတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးဆီရောက်ဖို့ အကောင်းဆုံးလမ်းကြောင်းဖြစ်တယ်။” ဟု ဆိုထားပါသည်။¹⁶ MNHRC က သင်တန်းများ၊ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ အများအပြား လုပ်ဆောင်ခဲ့ရာ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန၊ အစိုးရအရာရှိများ၊ ဌာနမှူးများနှင့် စစ်သင်တန်းကျောင်းများမှ သင်တန်းသားများ ပါဝင်ခဲ့သည်။ ဤသို့သော ရေရှည်လုပ်ဆောင်ရမည့် အချက်များကို အားပေးရမည်ဖြစ်သော်လည်း လိုအပ်ချက်အလျောက် ထိရောက်မှု ရှိသော လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုနှင့်အတူ တွဲဖက်လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းရေတို အလုပ်ကို ပစ်ပယ် အစားထိုးရာ မရောက်သင့်ပေ။ ထို့အပြင် မြန်မာစစ်တပ်ကျူးလွန်သည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ဆက်လက် ဆိုးဝါးနေသည်ဖြစ်ရာ အဆိုပါဗျူဟာ မည်မျှထိရောက်သည်မှာ မေးခွန်းထုတ် ဖွယ်ရာ ဖြစ်နေသည်။

အောင်လော့ဒ်ကျေးရွာမှ တောတွင်းသို့ ထွက်ပြေးတိမ်ရှောင်နေကြသော IDP များအား တွေ့ရစဉ်။

Credit: Kachin Women's Association - Thailand

တာဝန်ယူမှု တာဝန်ခံမှုနှင့် တွေ့ရှိချက်များနှင့်အစီရင်ခံစာများထုတ်ဝေမှု

MNHRC ၏ လွတ်လပ်မှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ယုံကြည်စိတ်ချနိုင်မှုတို့ကို တိုးမြှင့်စေရန် ၎င်းသည် သမ္မတ၊ လွှတ်တော်နှင့် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သော ပြည်သူလူထုထံသို့ တာဝန်ခံရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်း၏ အစီရင်ခံစာများလည်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ထင်ဟပ်ဖော်ပြနိုင်ရမည် ဖြစ်သည်။ အများပြည်သူနှင့်တကွ

16 'သံသယစိတ်များ' ၂၀၁၇ ခုနှစ်။

အခြားသက်ဆိုင်သူများသည် ကော်မရှင်၏ လုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်သည့် လက်ခံရရှိသော တိုင်ကြားချက်များ၊ စုံစမ်းစစ်ဆေးခဲ့သည့်အမှုများ၊ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုများနှင့် အစိုးရအား ပေးအပ်ခဲ့သည့် အကြံဉာဏ်များ အပါအဝင် အချက်အလက်များကို သိခွင့်ရှိရမည်ဖြစ်သည်။

MNHRC ၏ အစီရင်ခံစာများနှင့်တွေ့ရှိချက်များကို တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုဘာသာစကားများဖြင့် ဖြစ်နိုင်သမျှ ပုံမှန်၊ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် စနစ်တကျဖြန့်ချိနိုင်ရေး သေချာစွာလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ၎င်း၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ယုံကြည်စိတ်ချရနိုင်မှု ကြီးထွားရှင်သန်နိုင်စေရန်အတွက် ကော်မရှင်ဥပဒေတွင် ပြင်ဆင်ချက်အချို့ ထည့်သွင်းလုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကော်မရှင်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၂(၃)^{၁၇} တွင် “လူ့အခွင့်အရေးကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်းသည့်” အထူးအစီရင်ခံစာများကို သမ္မတထံ တင်ပြရမည်ဟုဆိုထားသော်လည်း လွှတ်တော်အထိ တိုးချဲ့တင်ပြရမည်ဖြစ်ပြီး တစ်ချိန်တည်းတွင် ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်၌ ပြည်သူလူထုကို ထည့်သွင်းရန်လည်း အာမခံရမည်ဖြစ်သည်။ ဤကိစ္စကို GANHRI-SCA ကလည်း ထောက်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။^{၁၈} ပုဒ်မ ၃၉ တွင်လည်း MNHRC သည် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုတစ်ခု ပြီးဆုံးသည့်အခါ “လိုအပ်ပါက” အများပြည်သူထံသို့ တွေ့ရှိချက်များ ထုတ်ပြန်နိုင်သည်ဟု ဆိုထားသည်။^{၁၉} စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု တွေ့ရှိချက် အားလုံးကို အများပြည်သူက ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိရှိစေရန်အတွက် ယင်း “လိုအပ်ပါက” ဟူသော စကားပိုဒ်ကို ဖယ်ရှားပစ်ရပါမည်။

MNHRC သည် လွှတ်တော်နှင့် အထူးသဖြင့် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်စလုံးရှိ နိုင်ငံသား၊ မူလအခွင့်အရေး၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကော်မတီများနှင့် ဆက်ဆံမှုတစ်ရပ်ထူထောင်ထားသည်ဟု ဆိုနေသော်လည်း ယင်းကိစ္စကို ဥပဒေပြင်ဆင်ချက်တစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် အခိုင်အမာထည့်သွင်းရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၃.၂. ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက် သို့မဟုတ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဖြင့် လွတ်လပ်မှုနှင့် အစိုးရထံမှ အမှီခိုကင်းမှုကို အာမခံခြင်း

“အမျိုးသားကော်မရှင်များ၏ အဖွဲ့ဝင်များ အစစ်အမှန် လွတ်လပ်မှု ရှိနိုင်စေရေး အတွက်တည်ငြိမ်သောလုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို အာမခံနိုင်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ၏ သီးသန့်သက်တမ်းသတ်မှတ်သည့် တရားဝင်အက်ဥပဒေဖြင့် အဖွဲ့ဝင်တို့အား ခန့်အပ်ရမည်။ ဤလုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို သက်တမ်းတိုးနိုင်ခွင့်ရှိရမည်။ သို့သော် အဖွဲ့အစည်းဝင်များ အလွှာစုံရေးကို အာမခံရမည်။” (ပါရီအခြေခံမူများ၊ ၁.၃)^{၂၀}

ဘတ်ဂျက်စီခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်မှုနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအမှီခိုကင်းမှု

ပါရီအခြေခံမူများနှင့်ပတ်သက်၍ MNHRC တိုးတက်မှုရှိခဲ့သည့် နယ်ပယ်တစ်ခုမှာ ဘတ်ဂျက်နှင့် ပတ်သက်သော ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်မှုပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယခင်ကမူ နှစ်စဉ်ဘတ်ဂျက်ကို အတည်ပြုပေးရန်

၁၇ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၂၂။

၁၈ GANHRI-SCA, Section 2.7.

၁၉ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၃၉။

၂၀ The Paris Principles, Section B.3.

သမ္မတရုံးသို့ တင်ပြခဲ့ရသည်။ ဤကိစ္စကို GANHRI-SCA ကဖော်ပြရာတွင် MNHRC အနေဖြင့် “... လွတ်လပ်မှုကိုလည်းကောင်း၊ ၎င်း၏ဦးစားပေးမှုများနှင့် လှုပ်ရှားမှုများအား လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းကို လည်းကောင်း အာမခံနိုင်ရန်အတွက် ၎င်းအား သင့်တော်သည့် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုအဆင့်တစ်ခု ပံ့ပိုးပေးရမည်။ ၎င်း၏ အလေးပေးအာရုံစိုက်မှုများနှင့်အညီ ငွေကြေးအထောက်အပံ့ကို ခန့်ခွဲခွင့်အာဏာလည်း ရှိရမည်။”²¹ ဟု မှတ်ချက်ပေးခဲ့သည်။ တိုးတက်သည့် ဖြစ်ထွန်းမှု တစ်ခုအဖြစ် ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်မှစ၍ ၎င်း၏ဘတ်ဂျက်ကို လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းခန့်ခွဲစေခဲ့ရာ MNHRC အနေဖြင့် အစိုးရနှင့် ကင်းလွတ်သည့် ဘဏ္ဍာရေး ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်မှု ရရှိခဲ့သော်လည်း ဤလုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို အခိုင်အမာဖြစ်စေရန် ကော်မရှင် ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ကာ နိုင်ငံတော်ဘတ်ဂျက်တွင်လည်း MNHRC အတွက် သီးသန့်ခေါင်းစဉ် တစ်ခု ဖြည့်စွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးစနစ်နှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် အစိုးရမှ တင်ပြပေးခြင်း

အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်များအတွက်လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ၏အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် MNHRC သည် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးယန္တရားများဖြစ်သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေ ပုံမှန် သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲ (Universal Periodic Review - UPR) လုပ်ငန်းစဉ်၊ အမျိုးသမီးများအပေါ် နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများအားလုံး ပပျောက်ရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ် (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women - CEDAW) စသည်တို့နှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ CEDAW သို့ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် အစီရင်ခံစာတစ်စောင်၊ UPR သို့ ၂၀၁၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် အစီရင်ခံစာတစ်စောင် တင်သွင်းခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း MNHRC က CEDAW နှင့် UPR သို့ လွတ်လပ်သည့်အစီရင်ခံစာများ တင်သွင်းခဲ့သည်ဟု ဆိုနေစေကာမူ နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးယန္တရားများထံ နိုင်ငံအနေဖြင့် တင်ပြခြင်းများနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး MNHRC ၏လွတ်လပ်မှုကို GANHRI-SCA က မေးခွန်းထုတ်ခဲ့ပြီး “NHRI များအနေဖြင့် နိုင်ငံ၏အစီရင်ခံစာအတွက် ပြင်ဆင်ပေးခြင်းအဖြစ် အစိုးရထံ သတင်းအချက်အလက် ပေးသည်မှာ သင့်တော်သော်လည်း NHRI များသည် ၎င်းတို့၏လွတ်လပ်မှုကို ထိန်းသိမ်းထားရမည်ဖြစ်ပြီး လူ့အခွင့်အရေးယန္တရားများထံ သတင်းအချက်အလက် ပေးနိုင်စွမ်းရှိလျှင် ၎င်းတို့ ကိုယ်ပိုင်အစီအစဉ်ဖြင့် ပေးသင့်သည်။” ဟု မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။²²

MNHRC က မြန်မာအစိုးရအား စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ သဘောတူစာချုပ် (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights – ICESCR) ကို ပါဝင်ရန်လည်း အကြံပြုတိုက်တွန်းခဲ့ရာ မြန်မာအစိုးရက ၂၀၁၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ယင်းစာချုပ် အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။²³ အစိုးရအပေါ် ဤသို့တိုက်တွန်းပေးခြင်းမျိုးအား ကြိုဆိုရမည် ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ကလေးများအခွင့်အရေးဆိုင်ရာသဘောတူချက် (Convention on the Rights of Child – CRC)၊ CEDAW ၊ မသန်စွမ်းပုဂ္ဂိုလ်များအခွင့်အရေးဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်

21 GANHRI-SCA, Section 2.3.
 22 GANHRI-SCA, Section 2.3.
 23 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာ ၂၀၁၆ ခုနှစ် (အင်္ဂလိပ်ဘာသာ) The Myanmar National Human Rights Commission, 9 September, 2017. Available at <http://www.mnhrc.org.mm/en/publication/2016-annual-report-english/>

(Convention on the Rights of Persons with Disabilities - CRPD) တို့ကိုသာ အတည်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုးထားသဖြင့်၊ မထိုးမနေရ မဟုတ်သော နောက်ဆက်တွဲလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အပါအဝင် ကျန်ရှိသော အဓိက ကျသည့် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးစာချုပ်များကိုပါ အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးလာစေရန် MNHRC က ဆက်လက်၍ တွန်းအားပေးသင့်ပါသည်။

ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် ခန့်အပ်ခြင်း

ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ ရွေးချယ်ခြင်း၊ ခန့်အပ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့်ပြဿနာကို GANHRI-SCA နှင့် အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများက နှစ်ပေါင်းများစွာ ထောက်ပြခဲ့ကြသည်။ ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် ခန့်အပ်ခြင်း ယန္တရားစနစ်သည် NHRI များ၏ လွတ်လပ်မှုနှင့် အလွှာစုံမှုအား အာမခံနိုင်ရန် အရေးအကြီးဆုံး နည်းလမ်းများ အနက် တစ်ခုဖြစ်သည်။

ကော်မရှင်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ ပုဒ်မ ၅^{၂၄} အရ ဖွဲ့စည်းထားသည့် လက်ရှိ ရွေးချယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့သည် အကြောင်းတရားများစွာကြောင့် အထက်ပါအာမခံချက်များကို မပေးနိုင်ဖြစ်နေပါသည်။ ပထမတစ်ချက်မှာ ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့ဝင်ဆယ်ဦးအနက်တစ်ဦးမှာ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဖြစ်နေပြီး ၎င်းသည် စစ်တပ်တွင် လက်ရှိတာဝန်ထမ်းဆောင်နေသည့် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးတစ်ဦးလည်းဖြစ်နေရာ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုအများအပြားမှာ စစ်တပ်ကိုယ်တိုင်က ကျူးလွန်နေသောကြောင့် ပြဿနာရှိနေသည်။ အဖွဲ့ဝင်စိစစ် ရွေးချယ်ရေးနှင့် အဖွဲ့တည်ဆောက်ရေးတွင် စစ်ဘက် သို့မဟုတ် စစ်တပ်နှင့်ပတ်သက်နေသည့် အဖွဲ့ဝင်များ မပါဝင်စေရန် ပုဒ်မ ၅(ခ) ကို ပြင်ဆင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ ပုဒ်မ ၅(စ) တွင် ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့ဝင် နှစ်ဦးသည် လွှတ်တော်မှဖြစ်ရမည်ဟု သတ်မှတ်ထားသော်လည်း လွှတ်တော်မှ မည်သူတို့ဖြစ်ရမည်၊ မည်သို့ ရွေးချယ်ရမည်ကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။ ဤရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် တရားဝင် ပုံမှန်လွှတ်တော်နည်းလမ်းဖြင့်ပွင့်လင်းမြင်သာရမည်ဖြစ်သော်လည်း လွှတ်တော်၌ အမတ်နေရာ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း ကို စစ်တပ်သို့ ခွဲပေးထားရသဖြင့် ယင်းရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှာလည်း ပြဿနာများရှိနေသည်။ သို့ဖြစ်ရာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နှစ်ဦး သို့မဟုတ် ကော်မရှင်ဥပဒေတစ်ခုလုံး ပြင်လိုက်ပါက ဖြစ်လာနိုင်သည့် အရေအတွက်အသစ်ကို သမ္မတက ခန့်အပ်ခြင်း၊ ရွေးချယ်ခြင်းထက် လွှတ်တော်ကိုယ်တိုင်က တရားဝင် ပုံမှန်လွှတ်တော်နည်းလမ်းဖြင့် ရွေးချယ်စေရေးသေချာစေရန် ပုဒ်မ ၅(စ) ကို ပြင်ဆင်ရမည်ဖြစ်သည်။ တတိယအကြောင်းမှာ ပုဒ်မ ၅(ဇ) ၌ သတ်မှတ်ထားသည့် မှတ်ပုံတင်ထားသော အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်း (Non-Governmental Organization - NGO) ကိုယ်စားလှယ်နှစ်ဦးကို စိစစ်ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့ထံ ထည့်သွင်းရေးဖြစ်သည်။ အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းဟူသည် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် NGO များကိုသာ ဆိုလိုခြင်း မဟုတ်ဘဲ သတင်းစာဆရာများ၊ တစ်ဦးချင်းလူပုဂ္ဂိုလ်များ၊ သမဂ္ဂဝင်များ၊ ပညာရှင်များပါ အကျုံးဝင် နေသဖြင့် ယင်းအချက်မှာ ချုပ်ချယ်လွန်းရာကျပါသည်။ ပုဒ်မ ၅(ဇ) ၏စကားရပ်ကို “လွတ်လပ်သော အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများမှ အဖွဲ့ဝင်များ” ဟု ပြောင်းလဲပစ်ရမည် ဖြစ်သည်။

ထိုမျှသာမက ပုဒ်မ ၈ ၌ ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့သည် “ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်လောင်းများ ရွေးချယ်ရေးအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ” ချမှတ်ရမည်ဟုဆိုထားသည်။^{၂၅} ရွေးချယ်ရေးနှင့် ခန့်အပ်ရေးအတွက် စည်းကမ်းချက် များ၊ သတ်မှတ်ချက်များ ပွင့်လင်းမြင်သာရန်နှင့် အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် တည်ထောင်သည့်

24 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၅။
25 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၈။

ဥပဒေများတွင် ထည့်သွင်းချမှတ်ထားရန် အထူးအရေးကြီးကြောင်း နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများက အသိအမှတ်ပြုထားသည်။ ထို့အတွက် MNHRC အဖွဲ့ဝင်လောင်းများ ရွေးချယ်ရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ချမှတ်နိုင်ရန် ရွေးချယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့ကိုသာ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးပြီး လွှတ်မထားဘဲ ဥပဒေဖြင့် တိတိကျကျ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြဌာန်းရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများထဲတွင် ရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ် တစ်လျှောက် အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ခြင်းများ၊ လစ်လပ်နေရာများ အတွက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အလုပ်ခေါ်စာ ကြော်ငြာခြင်းများ စသည်တို့ပါဝင်ရမည် ဖြစ်သည်။

လက်တွေ့တွင်မူ ရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ချို့တဲ့နေပါသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ရာထူးအပြောင်းအလဲတွင် ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်ဦးရေ ၁၅ ဦးမှ ၁၁ ဦးသို့ လျှော့ချခဲ့ပြီး ၇ ဦးကို အစားထိုးခဲ့သည်။²⁶ ယင်းအပြောင်းအလဲများသည် ထိုနှစ်အစောပိုင်း၌ ကော်မရှင်ဥပဒေ ချမှတ်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ်၌ သမ္မတအမိန့်အာဏာဖြင့် MNHRC ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ထူထောင်ခဲ့ကတည်းက ရှိနေသော ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များကို အစားထိုးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထူးခြားသည်မှာ အစားထိုးခံရသည့် အဖွဲ့ဝင်မည်သူကမူ ရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းအကြောင်း မသိကြဘဲ တစ်ဦးကဆိုလျှင် ရာထူးပြောင်းလဲမှုသည် ဥပဒေနှင့် ညီမညီကိုပင် မေးခွန်းထုတ်ခဲ့သေးသည်။²⁷ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်သစ်များ ခန့်အပ်ရန် ရွေးချယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့ အစည်းအဝေးထိုင်ခြင်းရှိ မရှိကိုလည်းကောင်း၊ ထိုစဉ်က အထက်မှ သမ္မတ ဦးသိန်းစိန် သို့မဟုတ် အခြားအာဏာပိုင်တစ်ရပ်က အောက်သို့ ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း ခန့်အပ်ခြင်း ဟုတ် မဟုတ်ကိုလည်းကောင်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမသိရပေ။ ဤသို့ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကင်းမဲ့ခြင်းကို မကြာသေးမီက ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်သစ် ၃ ဦး ခန့်အပ်ရာတွင်လည်း တွေ့မြင်ရသည်။ ယင်းခန့်အပ်မှုကို သမ္မတရုံး၏ ဖေ့စ်ဘွတ်စာမျက်နှာတွင် ထုတ်ပြန်ချက်အတို တစ်ခုဖြင့်သာ ကြေညာခဲ့ပြီး ရွေးချယ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်အချက်အလက်များ မပါရှိပေ။²⁸ ယင်းအဖြစ်မှာ အထွေထွေ လေ့လာချက်ပါ “ရှင်းလင်းပွင့်လင်းမြင်သာ၍ အရည်အချင်းပေါ်အခြေခံပြီး အများပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသော ရွေးချယ်ရေးနှင့် ခန့်အပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်”²⁹ ဖြစ်ရမည်ဆိုသည့် အတိအလင်း သတ်မှတ်ချက်နှင့် ဆန့်ကျင် ကွဲလွဲနေပါသည်။

ထုတ်ပယ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

လက်လွှတ်စပယ်ထုတ်ပယ်ခြင်းမှကင်းလွတ်ခွင့်သည် NHRI တစ်ခု၏လွတ်လပ်အမှီခိုကင်းမှုအတွက် အခရာ ကျပါသည်။ MNHRC သည် လူ့အခွင့်အရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရ၏ လုပ်ရပ်များအပေါ် ဝေဖန် ထောက်ပြနိုင်သည့်အခွင့်အာဏာရှိသည်ဖြစ်ရာ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များကိုလက်တုံ့ပြန်မှုမှကာကွယ်ပေးရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကော်မရှင်ဥပဒေတွင် အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအား ထုတ်ပယ်နိုင်သည့်အခြေအနေများကို အသေးစိတ် ဖော်ပြပေးရပါမည်။ ထုတ်ပယ်ရာတွင် ဆိုးဝါးသော အမှားပြုလုပ်မှု၊ ရှင်းလင်းသိသာသည့်

26 Bill O'Toole, 'Rights body shake-up under fire,' The Myanmar Times, 29 September, 2014. Available at <https://www.mmtimes.com/national-news/11803-rights-body-shake-up-under-fire.html>

27 Ibid.

28 Myanmar President Office Facebook Page, accessed 10 May, 2018, <https://www.facebook.com/myanmarpresidentoffice.gov.mm/posts/1624255190955544>

29 General Observations of the SCA, Section 2.6.

မသင့်တော်သော လုပ်ဆောင်ချက် သို့မဟုတ် ဆိုးဝါးသည့် မစွမ်းဆောင်နိုင်မှုအတွက်သာ ဖြစ်ရပါမည်။ ထို့အပြင် ထုတ်ပယ်ခြင်းဆိုင်ရာ ယန္တရားစနစ်များသည် အစိုးရပိုင်းနှင့် လွတ်ကင်းရမည် ဖြစ်သည်။ MNHRC ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈ က ယင်းအာမခံချက်များ ပေးမထားပေ။ ထိုသို့ရှိရမည့်အစား သမ္မတအနေဖြင့် အထက်လွှတ်တော်၊ အောက်လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌများနှင့်ညှိနှိုင်း၍ MNHRC အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးကို ထုတ်ပယ်နိုင်သည့် အခွင့်အာဏာ ရှိနေသည်။³⁰ လွတ်လပ်ရှင်းလင်းသည့် ထုတ်ပယ်မှုဆိုင်ရာ ယန္တရားတစ်ရပ်ထူထောင်ရေး အာမခံနိုင်ရန် ပုဒ်မ ၁၈ ကို ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာလမ်းညွှန်ချက်များတွင်မူ လွှတ်တော်၌ သုံးပုံနှစ်ပုံ အများစုမဲ သို့မဟုတ် လွတ်လပ်သည့် တရားသူကြီးအဖွဲ့ဖြင့် ထုတ်ပယ်ရန် ဆိုထားပါသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထူးခြားသော အနေအထားအရ လွှတ်တော်၏ဖွဲ့စည်းပုံ (စစ်တပ်ကိုပေးထားသည့် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း နေရာများ) နှင့် စစ်တပ်လက်အောက်ခံဖြစ်နေသည့် နိုင်ငံရေးအရ ခေါက်ရိုးကျိုးနေသော တရားရေးစနစ်တို့က ယင်းလွတ်လပ်မှုကို အာမခံချက်များပေးနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်၊ ရန်ကုန်မြို့။
Credit: Progressive Voice

၃.၃. အလွှာစုံစနစ်

“အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် အဖွဲ့ဝင်များခန့်အပ်မှုတို့သည် ရွေးကောက်ပွဲအရဖြစ်စေ သို့မဟုတ် အခြားနည်းလမ်းအရဖြစ်စေ လူ့အခွင့်အရေးမြှင့်တင်ရေးနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးတွင် ပတ်သက်နေသော (အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်း၏) လူမှုအင်အားစုများကို အလွှာစုံ ကိုယ်စားပြုရေး သေချာစေရန် လိုအပ်သောအာမခံချက် အားလုံးထားပေးသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်အညီ ထူထောင်ရမည်...” (ပါရီအခြေခံမူများ၊ ၁.၁)³¹

အလွှာစုံစနစ် ချို့တဲ့နေခြင်းသည် MNHRC ၏ ပြဿနာအတက်ဆုံး လက္ခဏာ တစ်ခုဖြစ်နေသည်ကို လက်ရှိကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ၏ အချိုးအစား၊ ရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကိုယ်တိုင်နှင့် ဝန်ထမ်းရွေးချယ်ရေးတို့တွင် ပေါ်လွင်နေသည်။ ယင်းအချက်အားလုံးက ကော်မရှင်အပေါ် အများပြည်သူ ယုံကြည်မှု ကင်းမဲ့စေရန် အဓိက ဖန်တီးပေးနေသည်။

ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ အလွှာစုံရေး

GANHRI-SCA ၏ ပါရီအခြေခံမူများအပေါ် အထွေထွေလေ့လာချက်များထဲတွင် ထောက်ပြထားသည့်အတိုင်း “အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်များ၏ အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ဝန်ထမ်းများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်၏ လူမှုရေး၊ တိုင်းရင်းသားရေး၊ ဘာသာရေးနှင့် ပထဝီရေးအရ စုံလင်ထွေပြားမှုကို ကိုယ်စားပြုလျှင် အများပြည်သူတို့အနေဖြင့် ယင်းလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်သည် ၎င်းတို့၏ သီးသန့်လိုအပ်ချက်များကို နားလည်ပြီး ပိုမိုတုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိမည်ဟု ယုံကြည်ရန် အလားအလာပိုများပါသည်။”³² မြန်မာနိုင်ငံသည် ဘာသာရေး၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေး၊ ဘာသာစကားနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအရ အလွန်တရာ စုံလင်ထွေပြားသော နိုင်ငံဖြစ်ပြီး တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအရနှင့် ဘာသာရေးအရ လူအများစုဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဗမာလူမျိုး၏လွှမ်းမိုးမှုမှာ လက်ရှိ ပြည်တွင်းစစ်ပွဲများတွင်လည်းကောင်း၊ ရိုဟင်ဂျာ ကဲ့သို့သော လူနည်းစုများအား ဖိနှိပ်မှုတွင်လည်းကောင်း အဓိက အချက်ဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံ၏ လူထုလူတန်းစားအားလုံးကို ပိုမို၍ မှန်မှန်ကန်ကန် ကိုယ်စားပြုနိုင်စေရန် ရွေးချယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့သည် ကော်မရှင်အား တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးအရ ဘာသာရေးအရ ထွေပြားစုံလင်စေပြီး ကျား-မ အချိုးမျှတစေရန် အာမခံရေးက အဓိကကျပါသည်။ အလွှာစုံစနစ် ဖြစ်မြောက်စေရေးအတွက် လူနည်းစုများကိုယ်စားပြုနိုင်မည့် လုံလောက်သော ကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက်ကို ဥပဒေထဲတွင် သတ်မှတ်ပေးရပါမည်။ သို့ဖြစ်၍ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် စုစုပေါင်းဦးရေတွင် အနည်းဆုံး သုံးပုံတစ်ပုံသည် အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်များ၊ သုံးပုံတစ်ပုံသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ကိုယ်စားလှယ်များ၊ သုံးပုံတစ်ပုံသည် ဘာသာရေးလူနည်းစုများမှ ဖြစ်စေရေးအတွက် ပုဒ်မ ၇(ဂ) အား ပြင်ဆင်ပြီး ရှင်းလင်းစွာသတ်မှတ်ပေးရပါမည်။ လက်ရှိအချိုးအစားတွင် မွတ်စလင်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး နှစ်ဦး (ကရင်တစ်ဦးနှင့် ရခိုင်တစ်ဦး) သာ ပါဝင်နေပါသည်။

31 The Paris Principles, Section B.1.

32 General Observations of the SCA, Section 1.7.

MNHRC၏လက်ရှိအချိုးအစား၌အထင်ရှားဆုံးလက္ခဏာရပ်တစ်ခုမှာကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်ဆယ်ဦးတွင် အမျိုးသမီးတစ်ဦးသာ ပါဝင်ခြင်းဖြစ်သည်။ လက်တွေ့တွင်လည်း ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဧပြီလအထိ ကာလကြာမြင့်စွာ အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးမျှ မပါဝင်ဘဲ ရှိနေခဲ့သည်။ ဤအခြေအနေမှာ ၂၀၁၆ ခုနှစ် အင်းဝအပ်ချုပ်ဆိုင်အမှုတွင် MNHRC အဖွဲ့ဝင်များက အပ်ချုပ်ဆိုင်မိသားစု လက်ဝယ် ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်ခံခဲ့ရသော အိမ်ဖော်မလေးနှစ်ဦး၏ မိသားစုများအား တရားမျှတမှုရရှိစေရေးထက် လျော်ကြေးငွေ လက်ခံရန် ဖိအားပေးခဲ့ပြီးကတည်းက ဖြစ်သည်။³³ MNHRC ၏ ယင်းအမှု ကိုင်တွယ်ပုံအား ပြည်သူလူထု မကျေနပ်မှုဖြစ်လာပြီးနောက် ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် လေးဦး နုတ်ထွက်ခဲ့ရကာ အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဝင် နှစ်ဦး ပါသွားခဲ့သည်။ ၁၈ လ ကြာပြီးမှ အဖွဲ့ဝင်သစ် ၃ ဦး ခန့်အပ်ခဲ့ရာ အမျိုးသမီးတစ်ဦးသာ ပါဝင်ခဲ့သည်။³⁴ ကော်မရှင်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၇(ဂ) ၌ ရွေးချယ်ရေးတွင် “အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ တန်းတူ ညီမျှစွာ ကိုယ်စားပြုနိုင်ရေးကို အာမခံရမည်။” ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း MNHRC အဖွဲ့ဝင်များအနက် တစ်ဦးသာ အမျိုးသမီးဖြစ်သည်ကို ဝမ်းနည်းဖွယ် တွေ့နေရသည်။³⁵

ဝန်ထမ်းခန့်အပ်မှု အလွှာစုံရေး

ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ အလွှာစုံရေးဖြစ်သော ကျား-မ အချိုးမျှတရေး၊ တိုင်းရင်းသားနှင့် လူနည်းစု ကိုယ်စားပြုရေး၊ လူ့အခွင့်အရေး အတွေ့အကြုံရှိရေးတို့အတွက် ကော်မရှင်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၇³⁶ တွင် ချမှတ် ထားသည့် စည်းကမ်းချက်များကို အခန်း ၈ ပါ ဝန်ထမ်းစည်းကမ်းချက်အဖြစ် ပေါင်းထည့်ရပါမည်။

အရပ်ဘက်အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရေး

အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်များအတွက် အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်ဆံ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုများသည် ၎င်းတို့၏ လွတ်လပ်မှုနှင့် အလွှာစုံမှုကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပေးနိုင်ပြီး အများပြည်သူကြား တရားဝင်မှုအဆင့်ကို နက်ရှိုင်းစေခြင်းဖြင့် ပိုမိုထိရောက်စေနိုင်သည်ဟု ပါရီ အခြေခံမူများက အသိအမှတ်ပြုထားသည်။ ကော်မရှင်ဥပဒေတွင် အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းရန်နှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရန် MNHRC အား လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးထားသည်။³⁷ သို့သော် အဓိပ္ပာယ်ရှိသော ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု ဖြစ်မြောက်နိုင်စေရန်အတွက် MNHRC အလိုအတိုင်း ထိတွေ့ ဆက်ဆံခွင့်ပေးမည့်အစား အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများ၊ လူထုအခြေပြု အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကွန်ရက်များ၊ မှတ်ပုံတင်ထားသည်ဖြစ်စေ၊ မတင်ထားသည်ဖြစ်စေ “ပုံမှန်” နှင့် “အားလုံးပါဝင်နိုင်မှုရှိရှိ” တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းရန်နှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရန် ပုဒ်မ ၂၂(စ) တွင် အထူးအလေးပေး ပြဋ္ဌာန်းရမည်ဖြစ်သည်။

လက်တွေ့တွင် MNHRC သည် မကြာသေးမီ နှစ်များအတွင်း အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများနှင့်

33 'Suspicious Minds,' 2017.

34 Myanmar President Office Facebook Page, accessed 10 May, 2018, <https://www.facebook.com/myanmarpresidentoffice.gov.mm/posts/1624255190955544>

35 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၇။

36 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၇။

37 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၂၂။

ပိုမိုထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်ရန် ခြေလှမ်းများလှမ်းခဲ့ရာ ယခုအစီရင်ခံစာကို ပိုင်းဝန်းပြုစုသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပုံမှန် ဆက်သွယ်ရေး တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းလည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ အခြားလုပ်ဆောင်ချက် များထဲတွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအရေး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသော လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့အစည်း တစ်ခုနှင့် အကျဉ်းထောင်ဥပဒေကြမ်းကိစ္စ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ပညာပေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုမှ သင်တန်းစာစောင်များ အသုံးပြုမှုတို့ပါဝင်ပါသည်။ ဤသည်မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ အတွင်း ကြုံဆိုအပ်သော တိုးတက်မှုတစ်ခုဖြစ်ပြီး MNHRC အနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေအမျိုးမျိုးကို တိုးတက်အောင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသော အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံနှင့် ဤသို့ ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန်၊ နက်ရှိုင်းစေရန်နှင့် ဥပဒေထဲ အခိုင်အမာထည့်သွင်း ချမှတ်ရန် အကြံပြုတိုက်တွန်းလိုပါသည်။

ယုံကြည်မှုကင်းမဲ့ခြင်း

MNHRC အနေဖြင့် အရပ်ဘက်လူထု အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်ရန် ပိုမို အားထုတ် ခဲ့သော်လည်း အဖွဲ့ဝင် ရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ် မြင်သာမှုမရှိခြင်း၊ အဖွဲ့ဝင်များအတွင်း အလွှာစုံမှု ချို့တဲ့ခြင်း၊ မြန်မာစစ်တပ်၏ အဓိကချိုးဖောက်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် စိတ်ဆန္ဒ မရှိခြင်းတို့နှင့်တကွ စစ်မှုထမ်းဟောင်း နှစ်ဦးအပါအဝင် ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ၏ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်းများသည် အများပြည်သူနှင့် အရပ်ဘက် လူထုအဖွဲ့အစည်းများမှ ယုံကြည်မှုလျော့နည်းစေသည့် အဓိကအကြောင်းအချက်များဖြစ်ပါသည်။ ကော်မရှင် အဖွဲ့ဝင်အများအပြားသည် လူ့အခွင့်အရေးအလုပ်တွင် အတွေ့အကြုံ မရှိခဲ့ဖူးဘဲ အကြွင်းမဲ့ဖြစ်သော လူ့အခွင့်အရေး သဘောသဘာဝအပေါ် ၎င်းတို့၏ ယုံကြည်မှုနှင့် နှစ်မြှုပ်လုပ်ကိုင်မှုမှာလည်း သံသယရှိစရာ ဖြစ်နေသည်။ လက်ရှိကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ၏ သက်တမ်းမှာ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ကုန်ဆုံးမည်ဖြစ်ရာ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ် (National League for Democracy - NLD) ဦးဆောင်သော လက်ရှိအစိုးရအနေဖြင့်

ဇူလိုင်လ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ၂၁ ရာစုပင်လုံညီလာခံ ခေါ် ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ၏ အဖွင့်မိန့်ခွန်းကို နားထောင်နေကြသော မြန်မာစစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ်များအား တွေ့ရစဉ်။

Credit: Nyien Su Wai Kyaw Soe/Frontier

ကော်မရှင်ဥပဒေကိုပြင်ဆင်ရန် အခွင့်အလမ်းရစေပါသည်။ အထူးသဖြင့် ရွေးချယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့ကို ပိုမိုပါဝင်မှုရှိပြီး လွတ်လပ်အောင်လုပ်ရန် ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ ပို၍ ထိရောက်၊ ကိုယ်စားပြုမှုရှိပြီး လှုပ်ရှား တက်ကြွသည့် MNHRC အနေဖြင့် ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာပြီး လွတ်လပ်သည့် ရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အာမခံနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

၃.၄. အရင်းအမြစ်များ လုံလောက်ရေး

“အမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်မှုများ ချောချောမွေ့မွေ့ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် သင့်တော်ကိုက်ညီ သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံရှိရမည်၊ အထူးသဖြင့် လုံလောက်သော ငွေကြေး အထောက်အပံ့ရှိရမည်။” (ပါရီအခြေခံမူများ၊ ၁.၂)³⁸

ပါရီအခြေခံမူများဆိုင်ရာ GANHRI-SCA အထွေထွေ လေ့လာချက်များတွင် “အမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်တစ်ခု ထိရောက်စွာ လုပ်ကိုင်နိုင်ရေးအတွက်ဆိုလျှင် ၎င်း၏ လွတ်လပ်မှုကို အာမခံရန်နှင့် ၎င်း၏ ဦးစားပေးမှုနှင့် လှုပ်ရှားမှုများ၊ လွတ်လပ်စွာဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းကို အာမခံရန် သင့်တော်သော ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု ပမာဏတစ်ခု ပံ့ပိုးပေးရမည်။”³⁹ ဟု သတ်မှတ်ထားသည်။ ကော်မရှင် ဥပဒေက “နိုင်ငံတော်သည် ကော်မရှင်အား လုံလောက်သောငွေကြေးထောက်ပံ့ရမည်။”⁴⁰ ဟု ဆိုထားသော်လည်း ငွေကြေး အထောက်အပံ့ မလုံလောက်ဟု ကော်မရှင်က ယူဆနေပြီး အထူးသဖြင့် ဝန်ထမ်းများ ခန့်အပ်ထောက်ပံ့မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ကော်မရှင် ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ ဦးစစ်မြိုင်က ၎င်းတို့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို ဖြည့်ဆည်း လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ဝန်ထမ်းဦးရေ ၃၀၀ လိုအပ်သော်လည်း တကယ်တမ်းတွင် ၅၇ ဦးကိုသာ ခန့်ထားနိုင်သည်ဟု ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ပြောခဲ့သည်။⁴¹

၂၀၁၆ ခုနှစ် ကော်မရှင်အစီရင်ခံစာတွင် မန္တလေး၊ နေပြည်တော်နှင့် အခြား အမည်မသိ နေရာတစ်ခုတွင် ဒေသဆိုင်ရာရုံးများ ဖွင့်လှစ်ရန် ရည်ရွယ်ကြောင်း ပြောထားသည်။⁴² GANHRI-SCA အထွေထွေ လေ့လာချက်များ၌ ညွှန်းပြထားသည်မှာ “အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်များအား ထိခိုက်လွယ် အသိုင်းအဝိုင်းများ ပိုမိုလက်လှမ်းမီစေရေး နောက်ထပ်နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ ရုံးဌာနများကို လူချမ်းသာရပ်ကွက်များ သို့မဟုတ် အစိုးရရုံးများ အနီးတွင်သာ မထားရှိရေး သေချာစေရန်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် အစိုးရအဆောက်အဦများအား စစ်တပ် သို့မဟုတ် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက စောင့်ရှောက်နေသည့် အခါမျိုးတွင် ယင်းအချက်သည် ပိုအရေးကြီးသည်။ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ရုံးများသည် အစိုးရရုံးများနှင့် အလွန်နီးကပ်နေပါက ကော်မရှင်၏ လွတ်လပ်မှုအပေါ် အများအပြားကို ထိခိုက်စေနိုင်ရုံမက

38 The Paris Principles, Section B.2.

39 General Observations of the SCA, Section 1.10.

40 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၄၆။

41 “MNHRC failing to protect human rights, says NGOs,” DVB, 4 December, 2017. Available at <http://www.dvb.no/news/mnhrc-failing-to-protect-human-rights-say-ngos/78709>

42 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာ ၂၀၁၆ ခုနှစ် (အင်္ဂလိပ်ဘာသာ)

တိုင်ကြားသူများကိုလည်း ဟန့်တားရာ ရောက်စေနိုင်ပါသည်။⁴³ MNHRC ၏ လက်ရှိရုံးသည် နိုင်ငံတွင် အချမ်းသာဆုံး ဒေသဖြစ်သည့် ရန်ကုန်မြို့၌ရှိနေရာ တိုင်းပြည်၏ ပေးလံခေါင်ဖျားဒေသများရှိ ဖယ်ကျဉ်ခံ အသိုင်းအဝိုင်းများ အတွက် လက်လှမ်းမှီရန် ခက်ခဲလွန်းလှပါသည်။

ထို့ကြောင့် ရုံးခွဲများ ပိုမိုဖွင့်လှစ်ခြင်းဖြင့် MNHRC ကို ပိုမိုလွယ်ကူစွာ လက်လှမ်းမှီစေရန် လုပ်ဆောင်ခြင်းမှာ ကြိုဆိုအပ်သော လုပ်ရပ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရအတွက် စိတ်တိုင်းကျ တည်ဆောက်ထားပြီး စစ်တပ်မှ လုံခြုံရေးအကြီးအကျယ် ချထားသော နေပြည်တော်သည် ကျူးလွန်ခံရသူများမှ ကော်မရှင်သို့ မချဉ်းကပ်နိုင်အောင် တားဆီးထားသလိုဖြစ်နေမည့် အလားအလာ ရှိနေပါသည်။ ဒေသဆိုင်ရာ ရုံးခွဲတစ်ခုကို ထိုနေရာတွင် ဖွင့်လှစ်ရေး အဆိုပြုထားခြင်းမှာ အကျိုးရှိမည့် အလားအလာ မရှိဘဲ အချဉ်းနီးသာဖြစ်ရန်များသဖြင့် ငွေကြေးများကို အခြားနေရာများအတွက် ဦးစား ပေးသင့်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖယ်ကျဉ်ခံ လျစ်လျူရှုအခံရဆုံး လူဦးရေများနေထိုင်သည့် အပြင်းထန်ဆုံး လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ပုံမှန်အခံရဆုံးနေရာများမှာ နိုင်ငံ၏ ‘နယ်စပ်ဒေသများ’ ရှိ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုနယ်မြေများတွင် ဖြစ်ပါသည်။ ပိုမိုအလုပ်ဖြစ်ရေးအတွက်ဆိုလျှင် MNHRC သည် ပြည်နယ်၏ မြို့တော်တိုင်းတွင် ရုံးဖွင့်လှစ်နိုင်ရေးကို ဦးစားပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းရုံးများအတွက် ဝန်ထမ်း အပြည့်အဝနှင့် ရင်းမြစ် အလုံအလောက်ထောက်ပံ့ရန် တက်ကြွထိရောက်စွာ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၃.၅. လုံလောက်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအခွင့်အာဏာများ

“အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနကြီးတစ်ခုအနေဖြင့် တစ်ဦးချင်း အခြေအနေများနှင့် ဆိုင်သော တိုင်ကြားမှုများနှင့် ပန်ကြားလွှာများကို ကြားနာရန်နှင့် စဉ်းစားရန် အခွင့်အာဏာရှိနိုင်သည်... ထိုအနေအထားမျိုးတွင်... ၎င်းတို့အား အပ်နှင်းထားသည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ အောက်ပါမူများအပေါ် အခြေခံနိုင်သည်

... (ဃ) တာဝန်ရှိအာဏာပိုင်များသို့ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များပေးခြင်း
- အထူးသဖြင့် ဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး အစီအမံများက ပန်ကြားလွှာ တင်သွင်းသူများကို အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့စေခဲ့ပါက ၎င်းတို့ အခွင့်အရေးများအား ကာကွယ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် ပြင်ဆင်ရေး သို့မဟုတ် ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေး အဆိုပြုခြင်း။” {ပါရီအခြေခံမူများ၊ ဃ(ဃ)}⁴⁴

စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအခွင့်အာဏာများ

ကော်မရှင်ဥပဒေတွင် ချိုးဖောက်မှုများအပေါ် စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်ရန်နှင့် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများ၊ အဖွဲ့အစည်းများသို့ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ ပေးနိုင်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ သတ်မှတ်ထားသည်။

43 General Observations of the SCA, Section 1.10.

44 The Paris Principles, Section D(d).

ဥပဒေက ယင်းအစိုးရဌာနများ၊ အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ရက် ၃၀ အတွင်း တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းရန် ညွှန်ကြားထားပြီး MNHRC ၏ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များအပေါ် အခြေခံ၍ မည်သို့ လုပ်ဆောင်မည်ကို ပြန်ကြားရမည်ဖြစ်သည်။⁴⁵ ဤပြဌာန်းချက်အပြင် အာဏာပိုင်များမှ MNHRC အား တုံ့ပြန်မှု မရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ အဖြေမှာ ကျေနပ်ဖွယ် မရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း ကော်မရှင်အနေဖြင့် နောက်ဆက်တွဲ ကိုင်တွယ် အရေးယူနိုင်သော အာဏာပေးမည့်ပုဒ်မ တစ်ခုကို ထပ်ဖြည့်ရပါမည်။ ထိုသို့သော ယန္တရားစနစ်မျိုး မရှိပါက လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို အာဏာပိုင်များအား ကော်မရှင်မှ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းစေနိုင်မည့် အာဏာကို ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ကန့်သတ်ခံရမည် ဖြစ်သည်။ ဥပမာဆိုရလျှင် နောက်ဆုံးရခဲ့သော ၂၀၁၆ ခုနှစ် နှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာအရ ကော်မရှင်ရည်ညွှန်းခဲ့သည့်အမှု (၃၁၁) မှုအနက် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ဌာနဆိုင်ရာများမှ ပြန်ကြားချက် (၁၆၅) ခု သို့မဟုတ် တစ်ဝက်ကျော်သာ ရခဲ့သည်။⁴⁶ GANHRI-SCA အထွေထွေ လေ့လာချက် ၁.၆ တွင် ထောက်ပြထားသကဲ့သို့ "အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်တစ်ခုသည် ၎င်း၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ဖြည့်ဆည်း အကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် တိုင်းပြည်အတွင်းရှိ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း၊ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်း ပြုလုပ်ရုံ သာမက ၎င်း၏ အကြံပြု တိုက်တွန်းချက်များနှင့် တွေ့ရှိချက်များ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရေးအတွက်လည်းကောင်း၊ အခွင့်အရေးများ ချိုးဖောက်ခံရကြောင်း တွေ့ရှိရသူများအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး အတွက်လည်းကောင်း အားပေးမြှင့်တင်ရန်နှင့် စည်းရုံး လှုံ့ဆော်ရန် နောက်ဆက်တွဲကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်မှုများကို အားသွန်ခွန်စိုက်စနစ်တကျလုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။"⁴⁷ ထို့ကြောင့် ဌာနတစ်ခု သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုသည် အချိန်မီ အကြောင်းမပြန်ပါက သို့မဟုတ် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် စိတ်ကျေနပ်ဖွယ် လုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိပါက သမ္မတနှင့် လွှတ်တော်သို့ စာချွန်လွှာများ တင်သွင်းနိုင်သည့်အာဏာ ပေးအပ်ထားသော ပုဒ်မတစ်ခု ဖြည့်စွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ပါရီအခြေခံမူများတွင် NHRI များသည် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုတစ်ခု လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် သက်ဆိုင်သော စာရွက်စာတမ်းများနှင့် သက်သေများကို တောင်းဆိုဆင့်ခေါ်နိုင်သည့် အာဏာအပါအဝင် စာရွက်စာတမ်း အားလုံး၊ လူပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးကို တွေ့ဆုံခွင့်ရှိသည်ဟု သတ်မှတ်ထားသည်။ ကော်မရှင်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၅ တွင် ယင်းအာဏာများကို ပေးအပ်ထားသည်။ သို့သော်လည်း ပုဒ်မ ၃၆ (က) နှင့် (ခ) တွင်မူ ယင်းအာဏာများကို ပြန်လည်ကန့်သတ်ထားသည်။⁴⁸ ပုဒ်မ ၃၆(က) တွင် ဖော်ပြထားသည့် အမျိုးသားလုံခြုံရေးအတွက် ကန့်သတ် စာရွက်စာတမ်းများကို ကာကွယ်ရန် လိုအပ်မှုများကို အသိအမှတ်ပြုလျက် ပုဒ်မ ၃၆(ခ) က ကော်မရှင် အနေဖြင့် "အစိုးရဌာနများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများရှိ ကန့်သတ်စာရွက်စာတမ်းများ" အား တောင်းဆိုရယူ နိုင်ခွင့်ကို ပိတ်ပင်ထားသည်။⁴⁹ စကားလုံးအသုံးအနှုန်းမှာ အလွန်အမင်း ကျယ်ပြန့်လှသဖြင့် ယင်းသို့သော ကန့်သတ်မှုသည် ကော်မရှင်၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအာဏာများကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကန့်သတ်ရန် အသုံးပြု နိုင်သည်။ ပုဒ်မ ၃၆(ခ) ကို ဖယ်ရှားရန် အကြံပြုတိုက်တွန်းပါသည်။

45 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၃၈။

46 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာ ၂၀၁၆ ခုနှစ်(အင်္ဂလိပ်ဘာသာ)

47 General Observations of the SCA, 1.6.

48 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၃၅။

49 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၃၆။

တရားရုံးအမှုများ

ကော်မရှင်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၇ တွင် MNHRC သည် တရားရုံး၌ စစ်ဆေးကြားနာဆဲ အမှုများနှင့် သက်ဆိုင်သော တိုင်တန်းချက်များကို စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းမပြုရဟု ကန့်သတ်ထားသည်။⁵⁰ ကော်မရှင်နှင့် တရားရုံးစနစ်တို့၏ အပြန်အလှန် အားဖြည့်မှုကို အသိအမှတ်ပြုရန်လည်းကောင်း၊ MNHRC ၏အာဏာများကို တိုးချဲ့နိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း ယင်းပုဒ်မ ၃၇ အား ပြင်ဆင်ရပါမည်။ သို့မှသာ ကော်မရှင်သည် တရားရုံး၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် တရားရုံးရှေ့မှောက်၌ စစ်ဆေးဆဲအမှုများအား စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး ကင်းမဲ့နေသည့်အချက်နှင့် အားနည်းပြီး နိုင်ငံရေးအရ ခေါက်ရိုးကျိုးနေသော တရားစီရင်ရေးစနစ်ရှိနေသည့်အတွက် ယင်းကိစ္စမှာ အထူးအရေးကြီးပါသည်။ ဥပဒေစိုးမိုးမှုထူထောင်ရန် ခြေလှမ်းများမရှိပါက လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ တရားရုံးစနစ်မှတစ်ဆင့် တရားမျှတမှု ရှာဖွေရေးသည် နိုင်ငံရေးအရစွက်ဖက်မှု၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုနှင့် တရားရုံးစနစ်အပေါ် စစ်တပ်၏ ဩဇာသက်ရောက်မှုတို့အား ရင်ဆိုင်ရဖွယ်ရှိသည်။ ထို့အပြင် တရားသူကြီးများမှာလည်း နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းများနှင့်အညီ လုပ်ဆောင်နေခြင်းမရှိပါ။ ထင်ရှားပေါ်လွင်သည့် ဥပမာတစ်ခုမှာ သက်ငယ်မုဒိမ်းမှုများဖြစ်ပြီး ကျူးလွန်ခံရသူများသည် စရိတ်စက ကြီးလေး၍ အချိန်ကုန်လှသောဖြစ်စဉ်အတိုင်း သွားရကာ အဆုံးတွင် ကျူးလွန်သူများမှာ အတော်လေးသက်သာသောပြစ်ဒဏ်များသာ ကျခံရသည်။⁵¹ ထို့ကြောင့် ဤတာဝန်ခံမှု ဟာကွက်ကို ဖြည့်တင်းရာ၌ MNHRC မှ ကဏ္ဍတစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်ရန်အဓိကကျသည်။

အကျဉ်းထောင်များ၊ ရဲဘက်စခန်းများ၊ ထိန်းသိမ်းရေးစခန်းများနှင့် ချုပ်နှောင်ရာနေရာဌာနများကို စစ်ဆေးခြင်း

ကော်မရှင်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၃၊ ၄၄ နှင့် ၄၅ တို့မှာ အကျဉ်းထောင်၊ ရဲဘက်စခန်း၊ ထိန်းသိမ်းရေးစခန်းနှင့် ချုပ်နှောင်ရာနေရာများကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်ပြီး ပုဒ်မ ၄၄(က) တွင်မူ MNHRC အနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များကို အသိပေးပြီးမှသာ ထိုနေရာများသို့ သွားရောက်နိုင်သည့်အာဏာ ပေးအပ်ထားခြင်းမျိုးသာ ရှိပါသည်။⁵² သို့ရာတွင် အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်များ အနေဖြင့် ကြိုတင်အသိပေးမှု မရှိဘဲ မည်သည့် ထိန်းသိမ်းရေးနေရာကိုမဆို ဝင်ရောက်နိုင်သည့်အာဏာ ရှိသင့်သည်။ GANGRI-SCA အစီရင်ခံစာက “အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်များအနေဖြင့် ‘မကြေညာဘဲ’ သွားရောက်မှု ပြုလုပ်ရန် အားပေးသည်။ ထိုမှသာ အာဏာပိုင်များအတွက် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ကို ဖုံးကွယ်ရန် သို့မဟုတ် မှိန်ဝါးစေရန် လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းနည်းသွားပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ စစ်ဆေးနိုင်စေသည်။”⁵³ ဟု ဆိုထားပါသည်။ ထို့အတွက် ပုဒ်မ ၄၄(က) တွင်ဖော်ပြထားသော လာရောက်မည့် အချိန်ကို သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များအား ကြိုတင်အကြောင်းကြားရေး သတ်မှတ်ချက်ကို ဖယ်ရှားပစ်ရန် အကြံပြုတိုက်တွန်းထားပါသည်။

50 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၃၇။

51 ‘Rape Victims Struggle to find Justice in Myanmar,’ Myanmar Now.17 February, 2016. Available at <http://www.myanmar-now.org/news/i/?id=aa0320cc-cb14-4750-ad79-25d085739969>

52 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၄၃၊ ၄၄၊ ၄၅။

53 GANHRI-SCA, Section 2.3.

၂၀၁၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့ မနက်အစောပိုင်းတွင် လိုင်ဇာမြောက်ဘက်ရှိ မှုန်လိုင်ခက် IDP စခန်းကို မြန်မာစစ်တပ်မှ အမြောက်ဖြင့် ပစ်ခတ်ခဲ့ပြီးနောက် ကျခွန်ခေါ်ခံရသူ ၂၀ လသား အရွယ်သာရှိသေးသည့် သူမ၏ သမီးလေး မိတုန်ရွှင်ရွှင်ကို ပြုစုပေးနေစဉ်။

Credit: Steve Tickner/Frontier

လက်တွေ့တွင်မူ ဤကိစ္စသည် MNHRC အတက်ကြွဆုံးလုပ်ခဲ့သည့် နယ်ပယ်ဖြစ်ပြီး ထောင်များ၊ ရဲအချုပ်များ၊ တရားရုံးအချုပ်များသို့ သွားရောက်ကာ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနအား အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ ပေးခြင်း၊ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားအရေးလုပ်ဆောင်နေသော အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့လည်း ပါဝင်သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ANNI အစီရင်ခံစာတွင် MNHRC မှ သမ္မတရုံးနှင့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များကြောင့် ကချင်ပြည်နယ်ရှိ ထောင်တစ်ခု၌ လူပြည့်ကြပ်မှုကို အဆောက်အဦး တစ်ထပ် တိုးပေးခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်းခဲ့သည့်နမူနာ ပေးထားသည်။⁵⁴ အခြား အကျိုးရလဒ်များထဲတွင် လက်ရှိကာလ၌ အကျဉ်းသူများအတွက် တကိုယ်ရေသန့်ရှင်းရေးပစ္စည်းများ ပံ့ပိုးရရှိခြင်းနှင့် အကျဉ်းသားများအတွက် ဝတ်ပြုရာဘုရားခန်းများ ပိုထားပေးခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။⁵⁵ ဤသို့ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် သမ္မတရုံးမှ တုံ့ပြန်ချက်သာမက က MNHRC အနေဖြင့် အကျဉ်းထောင်ကိစ္စတွင် သာမက စေတနာမှန်နှင့်လုပ်မည်ဆိုပါက အခြားမဖြစ်မနေပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်လိုအပ်သည့်ကိစ္စများအတွက်ပါ ပိုမိုလုပ်ဆောင်နိုင်ကြောင်း ပိုမိုလှုံ့ဆော်နိုင်ကြောင်း ပြသနေသည်။

အမှုဖြစ်စဉ်လေ့လာချက်များ

MNHRCသည် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ခွင့်နှင့် စုဝေးခွင့်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများ၏ အမှုများကို ကိုင်တွယ်ရန် စိတ်ဆန္ဒမရှိမှုအတွက် ဝေဖန်ခံနေရချိန်တွင် ၎င်း၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး အာဏာအား အသုံးပြုရာ၌ အဓိကညံ့ဖျင်းမှုများကို ပြသည့်အငြင်းပွားဖွယ် အမှုသုံးမှုကြောင့်လည်း အခက်တွေ့ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ -

54 'Suspicious Minds,' 2017.

55 Correspondence with MNHRC, July 2018.

- က) **ဘရန်ရှောင်** - ၁၄ နှစ်အရွယ် သမီးဖြစ်သူ ဂျာဆိုင်းအိန်ကို မြန်မာစစ်တပ်က ပစ်သတ်ခဲ့ပြီးနောက် ၂၀၁၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ကချင်တိုင်းရင်းသား ဘရန်ရှောင်က MNHRC သို့ တိုင်ကြားစာ တစ်စောင် တင်သွင်းခဲ့သည်။ ကော်မရှင်သည် အမှုကို စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု မပြုရုံသာမက (လွတ်လပ်သော အရပ်ဘက်လူထု အဖွဲ့အစည်းများက ၎င်းတို့ဖာသာ စုံစမ်းစစ်ဆေးခဲ့ကြသည်) တိုင်ကြားသူကို မြန်မာစစ်တပ်က 'မမှန်မကန် စွပ်စွဲမှု' ဖြင့် တရားစွဲသည်ကိုပင် ကာကွယ် မပေးနိုင်ခဲ့ပေ။⁵⁶ ဘရန်ရှောင်မှာ တရားရုံး၌ ၄၅ ကြိမ် ရုံးချိန်းတက် ထွက်ဆိုခဲ့ရပြီးနောက်ဆုံးတွင် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခံရ၍ ဒဏ်ငွေဆောင်ခဲ့ရသည်။⁵⁷ ဤဖြစ်ရပ်က MNHRC သည် တိုင်ကြားသူကို လက်တုံ့ပြန်မှု မခံရအောင် အကာအကွယ် မပေးနိုင်ရုံမက မြန်မာစစ်တပ်နှင့် ရင်ဆိုင်ရလျှင် မည်မျှအစွမ်းမဲ့သွားပုံကိုပါ ဖော်ပြနေပါသည်။
- ခ) **ကိုပါကြီး** - ကိုပါကြီးမှာ ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြုကရင့်တပ်မတော်နှင့် မြန်မာစစ်တပ်အကြား ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် တိုက်ပွဲကို သတင်းယူနေသော အလွတ်သတင်းထောက်ဖြစ်ပြီး ထိုသို့သတင်းယူနေချိန်တွင် မြန်မာစစ်သားများ၏ ဖမ်းဆီး၊ နှိပ်စက်၊ သတ်ဖြတ်ခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်။⁵⁸ အများပြည်သူကြား အုတ်အော်သောင်းတင်း ဖြစ်ပြီးနောက် MNHRC က စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု လုပ်ဆောင်ခဲ့သော်လည်း နောက်ဆုံး အစီရင်ခံချက်ထဲတွင် ကိုပါကြီး အလောင်းမှ ထင်ရှားသည့် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခံရသည့် လက္ခဏာများအကြောင်း ဖော်ပြထားသည့် အပြင် မမှန်ကန်သည့် အချက်အလက် အများအပြားလည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။⁵⁹ MNHRC က ယင်းအမှုကို အရပ်ဘက်တရားရုံးတွင် စစ်ဆေးရန် အကြံပြုတိုက်တွန်းခဲ့သော်လည်း ပါဝင်ပတ်သက်သည့်စစ်သားနှစ်ဦးကို တံခါးပိတ်စစ်ခုံရုံးမှ လွှတ်ပေးလိုက်သဖြင့် ကော်မရှင်သည် မြန်မာစစ်တပ်နှင့်ရင်ဆိုင်ရလျှင် အစွမ်းမဲ့သည် ဟူသော ယူဆချက်ကို ခိုင်မာစေခဲ့သည်။
- ဂ) **အင်းဝအပ်ချုပ်ဆိုင်အမှု** - ရှေ့တွင်ဖော်ပြခဲ့သလိုပင် ထင်ရှားသည့် အပ်ချုပ်ဆိုင်ပိုင်ရှင် မိသားစုအတွက် အလုပ်လုပ်နေသော အိမ်ဖော်နှစ်ဦးကို ငါးနှစ်ကျော်ကာလ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခဲ့သောအမှုကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် ကမောက်ကမဖြစ်ပြီးနောက် ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ၄ ဦး နုတ်ထွက်ခဲ့ရသည်။⁶⁰ ယင်းအမှုအား လက်ခံစစ်ဆေးပြီးနောက် ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များသည် ညှဉ်းပန်းမှုခံရသူများ၏ မိသားစုများအား တရားရေး

56 'Myanmar: Overturn Wrongful Conviction of BrangShawng,' By Fortify Rights, 18 February, 2015. Available at <http://www.fortifyrights.org/publication-20150218.html>.

57 Saw Yan Naing and Andrew D. Kaspar, 'Kachin Man Accusing Army of Killing Daughter Found Guilty of Defamation,' The Irrawaddy, 17 February, 2015. Available at <http://www.irrawaddy.org/burma/kachin-man-accusing-army-killing-daughter-found-guilty-defamation.html>.

58 'Missing Reporter Killed in Custody of Burma Army: Report,' The Irrawaddy, 24 October, 2014. Available at <http://www.irrawaddy.org/burma/missing-reporter-killed-custody-burma-army-report.html>.

59 Kyaw Hsu Mon, 'The Report was Fabricated,' The Irrawaddy, 3 December, 2014. Available at <http://www.irrawaddy.org/interview/report-fabricated.html>.

60 Lawi Weng, 'Rangoon Family Who 'Enslaved' Girls for Years Settle Case for \$4,000,' The Irrawaddy, 19 September, 2016. Available at <https://www.irrawaddy.com/news/burma/rangoon-family-who-enslaved-girls-for-years-settle-case-for-4000.html>.

လမ်းကြောင်း မလိုက်ဘဲ လျော်ကြေးငွေ လက်ခံရန် ဖိအားပေးခဲ့သည်။ ဤအမှုတွင် လူ့အခွင့်အရေးအခြေခံသည့် စဉ်းစားချက်ချို့တဲ့နေခြင်းနှင့် အမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားကြခြင်းတို့ကြောင့် MNHRC အပေါ် လူထုယုံကြည်မှု ထပ်မံကျဆင်း ထိခိုက်ခဲ့သည်။⁶¹

61 'Open letter to President Regarding Myanmar National Human Rights Commission Reform,' By 142 Civil Society Organizations, 28 September, 2016. Available at <http://www.burmapartnership.org/2016/09/26837/>

၄

နိဂုံး

၄။ နိဂုံး

MNHRC ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်မှာ ခုနစ်နှစ်နီးပါး ရှိပြီဖြစ်သော်လည်း ၎င်းအနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် ပိုင်းဖြတ်ထားသည့် နိုင်ငံအဆင့် ဌာနကြီးတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း သက်သေ မပြနိုင်သေးပါ။ ချို့ယွင်းချက်များရှိနေသော်လည်း ကော်မရှင်ဥပဒေက MNHRC အား ကျယ်ပြန့်သော လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာပေးထားရာ ကော်မရှင်အနေဖြင့် ဆန္ဒရှိပါက ပြည်သူလူထု၏အခွင့်အရေးများကို ထိထိ ရောက်ရောက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နိုင်ရေးအတွက် ကျင့်သုံးနိုင်သော်လည်း ယခုအထိမူ ယင်းလုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း မရှိသေးပါ။ ၎င်းသည် သင်တန်းပေးခြင်း၊ လူ့အခွင့်အရေး စကားပိုင်း လုပ်ခြင်းကဲ့သို့ မြှင့်တင်ရေးအပေါ် အထူးအလေးပေးခဲ့သော်လည်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး အပိုင်းတွင်မူ ဆိုးဝါးသည့်ပြဿနာများ ဖော်ပြနေသည်ကို နမူနာပြ အမှုသုံးမှု ဖြစ်သော ဘရန်ရှောင်၊ ကိုပါကြီးနှင့် အင်းဝအပ်ချုပ်ဆိုင်အမှုတို့က သက်သေပြနေပါသည်။

လာမည့်နှစ် အနည်းငယ်သည် MNHRC ၏ အနာဂတ်အတွက် အခရာဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် လက်ရှိကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ၏ သက်တမ်းများ ကုန်ဆုံး သို့မဟုတ် ထပ်မံတိုးရပါမည်။ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပမည်ဖြစ်ပြီး ၂၀၂၁ ခုနှစ်အတွက် လွှတ်တော်သစ်၊ အစိုးရသစ် ဖြစ်လာလိမ့်မည်။ GANHRI-SCA ကလည်း ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် MNHRC ၏ အရည်အသွေးအဆင့်အတန်းကို နောက်တစ်ကြိမ် ပြန်လည်သုံးသပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ရာ MNHRC သည် ပြည်သူလူထု၏အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် အပြည့်အဝ ပိုင်းဖြတ်ထားကြောင်း သက်သေပြပြီး ၎င်း၏ အလုပ်ကို ပြန်လည်နီးထ တက်ကြွစွာဆောင်ရွက်ရန် အချိန်နှင့် အခွင့်အလမ်းရှိပါသေးသည်။ ဤသို့ဖြစ်လာရေးအစပြုရန်မှာ လွှတ်တော်က ကော်မရှင်ဥပဒေပိုမိုအားကောင်း စေရန် ပြင်ဆင်ခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုသို့လုပ်ဆောင်မှသာ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်များအနေဖြင့် ပါရီ အခြေခံမူများနှင့်လည်းကောင်း၊ ဘဲလ်ဂရိတ်မူများကဲ့သို့ အခြားနိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်လည်းကောင်း အပြည့်အဝ ကိုက်ညီမည်ဖြစ်သည်။ အဖွဲ့ဝင်ရွေးချယ်ရေးကော်မတီသည် အားလုံးပါဝင်မှုရှိပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာ သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့် ပိုမို ကျယ်ပြန့်၊ အလွှာစုံသောနယ်ပယ်မှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ ရွေးချယ်ခြင်းဖြင့် MNHRC အား သွေးသစ်လောင်းပေးနိုင်ပါသည်။ အကယ်၍ MNHRC ကိုယ်တိုင်က ၎င်း၏ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအား အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ ထင်ရှားသည့် တိုးတက်မှုများရှိနေပြီး အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် လုပ်ငန်းစဉ် နှစ်ခုကိုလည်း တွဲဖက်လုပ်ဆောင်ပါက MNHRC အပေါ် အများပြည်သူ ယုံကြည်မှု ချို့တဲ့နေမှုလည်း လျော့နည်းလာလျှင် MNHRC သည် နောက်လာမည့် GANHRI-SCA အဆင့် သတ်မှတ်ရေးအစီအစဉ်တွင် ပါရီအခြေခံမူများနှင့် ကိုက်ညီသော အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် အဖြစ် 'က' အဆင့် သတ်မှတ်ခံရနိုင်ပါသည်။ 'က' အဆင့်သတ်မှတ်ခံရပါက MNHRC သည် အမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်များ၏ ဒေသဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့များထဲတွင် မဲပေးခွင့်ရမည်ဖြစ်သလို ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ အစည်းအဝေးများတွင်လည်း နိုင်ငံကိုယ်စားပြုကာ ဆွေးနွေးခွင့်၊ တင်ပြခွင့်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ NLD ဦးဆောင်သော အစိုးရအတွက်လည်း ၎င်း၏ပထမသက်တမ်း၌ လွှတ်လပ်၍ ထိရောက်သော MNHRC အဖြစ် အခိုင်အမာအုတ်မြစ်ချနိုင်ကာ MNHRC အပေါ် အများပြည်သူယုံကြည်မှုကို

စတင်တည်ဆောက်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေ အစစ်အမှန် ထိရောက်စွာတိုးတက်စေရန် လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်သူအစိုးရတစ်ရပ်အဖြစ် စံထားချက်တစ်ခု စိုက်ထူနိုင်ရန်အခွင့်အလမ်းလည်း ဖြစ်လာနိုင် ပါသည်။

၅

အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

၅။ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

မြန်မာအစိုးရသို့

- ကော်မရှင်ဥပဒေ ပြုပြင်နိုင်ရေးအတွက် လွှတ်တော်အား အောက်ပါအချက်များ လုပ်ဆောင်ရေး ထောက်ခံ အားပေးရန် -
 - လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ နယ်မြေများတွင် ချိုးဖောက်မှုများ စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်ရေးနှင့် လက်ရှိတိုက်ပွဲဖြစ်ပွားရာ နယ်မြေများ၊ အပစ်ရပ်နယ်မြေများသို့ အဟန့်အတားမရှိ ဝင်ထွက်ခွင့်ပေးပြီး MNHRC အား လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းပေးရန်၊
 - မှတ်ပုံတင် မထားသည့် NGO များမှ အရပ်ဘက်အသိုင်းအဝိုင်း ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင် နိုင်စေရေး ရွေးချယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ပြင်ဆင်တိုးချဲ့ရန်၊
 - အလွှာစုံစနစ်နှင့်စပ်လျဉ်းပြီး ကွဲပြားခြားနားသည့် စံသတ်မှတ်ချက်များအတွက် ခွဲတမ်း သတ်မှတ်ရန်၊ ဥပမာအားဖြင့် အနည်းဆုံးအဖွဲ့ဝင် သုံးပုံတစ်ပုံနှင့် ဝန်ထမ်းသုံးပုံတစ်ပုံသည် အမျိုးသမီးများဖြစ်ရေး၊ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုဖြစ်ရေး၊ ဘာသာရေးလူနည်းစုဖြစ်ရေး၊ ထို့အပြင် လူ့အခွင့်အရေး အတွေ့အကြုံရှိသော အရပ်ဘက်လူထု အသိုင်းအဝိုင်းများမှ ဖြစ်ရေး၊
 - ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ ထုတ်ပယ်မှုအတွက် လွတ်လပ်သော ယန္တရားစနစ် တစ်ခု ထူထောင်ရန်၊
 - အဖွဲ့ဝင် ရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းများကို ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာအောင် လုပ်ရန်အတွက် ပုံမှန် လမ်းကြောင်းအတိုင်းသွားရန်၊ ရွေးချယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့ဝင်အမည်များကို လူသိရှင်ကြား ကြေညာစေရန်၊ ရွေးချယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းမှုအပေါ် အစိုးရပိုင်း၏ ဩဇာသက်ရောက်မှု ဖယ်ရှားနိုင်ရန်အတွက် ရွေးချယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့ပါ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နှစ်ဦးကို သမ္မတက ရွေးချယ်ခြင်းထက် လွှတ်တော်ကရွေးချယ်စေရန်၊
 - အဖွဲ့ဝင်ရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ် ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာရေးနှင့် ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်စေရေး အတွက် အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း အပါအဝင် MNHRC အဖွဲ့ဝင်လောင်းအမည်များ တင်သွင်းရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ချမှတ်ရန်၊
 - ဝန်ထမ်းရွေးချယ်ရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်ပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာရေး အာမခံရန်၊ ဥပမာ ရာထူးနေရာများကို လူသိရှင်ကြား ကြော်ငြာရန်၊
 - အကျဉ်းထောင်၊ ရဲဘက်စခန်း၊ ထိန်းသိမ်းရေးစခန်းနှင့် ချုပ်နှောင်ရာနေရာများသို့ မကြေညာဘဲ သွားရောက်နိုင်ရေးအတွက် ကြိုတင်အသိပေးရေး စကားရပ်ကို ပယ်ဖျက်ရန်၊
 - အကယ်၍ အမှုတစ်ခုသည် တရားရုံးတစ်ခုခု ရှေ့မှောက် စစ်ဆေးကြားနာဆဲ သို့မဟုတ် တရားရုံးတစ်ခုခုက “အပြီးသတ်စီရင်ဆုံးဖြတ်ပြီး” ဖြစ်လျှင်လည်းပဲ MNHRC ကို စုံစမ်း

စစ်ဆေးနိုင်ခွင့်ပေးရန်၊

- MNHRC အဖွဲ့ဝင်လောင်းအမည်များ အဆိုပြုရေးအတွက် အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းခြင်းအပါအဝင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများချမှတ်ရန်၊
 - သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ ပေးသည့်တုံ့ပြန်ချက်သည် ကျေနပ်ဖွယ် မရှိပါက သို့မဟုတ် လုံးဝတုံ့ပြန်မှု မရှိပါက အရေးယူကိုင်တွယ်နိုင်သည့် အခွင့်အာဏာ MNHRC အား ပေးရန်၊
 - MNHRCအတွက်ငွေကြေးများကိုလွှတ်တော်မဲဆန္ဒဖြင့် ခန့်ခွဲပေးရေးသီးသန့်ပြဋ္ဌာန်းပေးရန်၊
 - MNHRC ဘတ်ဂျက်အတွက် နိုင်ငံတော်ဘတ်ဂျက်တွင် ခေါင်းစဉ်တစ်ခု ထပ်ဖြည့်ခြင်းမျိုးဖြင့် ဘတ်ဂျက်ကို အများပြည်သူသိနိုင်စေရေး သေချာစေရန်၊
 - ပုဒ်မ ၂၂(ည) နှင့် ပုဒ်မ ၄၅ ပါ “သင့်တော်သလို” ဟူသည့်စာသားကို ဖယ်ရှားခြင်း၊ ပုဒ်မ ၃၉ မှ “လိုအပ်ပါက” ဟူသည့်စာသားကို ဖယ်ရှားခြင်း၊ ပုဒ်မ ၂၂(၃) တွင် “အများပြည်သူသို့” ဟူသည့်စာသားကို ထပ်ဖြည့်ခြင်းဖြင့် MNHRC အစီရင်ခံစာများနှင့် တွေ့ရှိချက်များကို ပုံမှန် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် စနစ်တကျထုတ်ဝေရေး အာမခံရန်၊
- MNHRC စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများတွင် အစိုးရမှ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း ရှောင်ရှားရန်နှင့် MNHRC အား လေးစားရေးနှင့် အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံရေး စိတ်ဆန္ဒပြသရန်၊ နှင့်
 - စစ်တပ်ကို အရပ်သား ထိန်းချုပ်မှုအောက် ထားနိုင်ရေးအတွက် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ပြီး ပြစ်ဒဏ်ပေးအရေးယူခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ကို အဆုံးသတ်ရန်နှင့် MNHRC ကိုဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပါ အဖွဲ့ကြီးအဖြစ် ထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ် စောင့်ရှောက်နိုင်ရေး ၎င်း၏ လွတ်လပ်မှုနှင့် ဘက်မလိုက်မှု လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ချီးမြှင့်မြှောက်စားရန်။

လွှတ်တော်သို့

- လွှတ်တော်အစည်းအဝေးများတွင် MNHRC ၏ အခန်းကဏ္ဍအပေါ်တွင်လည်းကောင်း၊ ယင်း၏ နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာအပေါ်တွင်လည်းကောင်း အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝစွာဖြင့် ပုံမှန်အခြေအတင် ဆွေးနွေးရေး အားပေးရန်နှင့် အရေးကြီးကိစ္စရပ်များနှင့်/သို့မဟုတ် လိုအပ်သည့်ကိစ္စရပ်များ ပေါ်လာပါက လိုအပ်သလို အခြေအတင်ဆွေးနွေးရေး အားပေးရန်၊
- ကော်မရှင်ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးများအပါအဝင် MNHRC နှင့်ပတ်သက်၍ အများပြည်သူကြားနာပွဲများ ကျင်းပရန်၊ နှင့်
- အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သလိုပင် MNHRC ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးအတွက် အဆိုတင်သွင်းရန်။

မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်သို့

- ကော်မရှင်ဥပဒေကို ပါရီအခြေခံမူများနှင့် ပိုမိုကိုက်ညီစေရေးအတွက် “ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်၊ လွတ်လွတ်လပ်လပ်၊ ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ”⁶² နည်းလမ်းဖြင့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ရန်၊
- ကော်မရှင်ဥပဒေကို ပါရီအခြေခံမူများနှင့်အညီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်ရေးအတွက် အစိုးရနှင့်

လွှတ်တော်အား တိုက်တွန်းဖိအားပေးရာတွင် ပိုမိုဦးဆောင်လှုပ်ရှားရန်၊

- GANHRI-SCA ၏ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များကို လေ့လာသုံးသပ်ပြီး အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊
- MNHRC ၏ လုပ်ငန်းများတွင် အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်များနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပါရီအခြေခံမူများ၊ မယ်ရီဒါကြေညာချက်နှင့် ဘဲလ်ဂရိတ်မူများကဲ့သို့⁶³ နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်များကို ခံယူလိုက်နာစေရေးအာမခံရန်၊
- MNHRC သို့ တိုင်ကြားချက်တင်လာသည်အထိ မစောင့်ဘဲ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ တက်ကြွစွာ ဦးဆောင်မှုယူပြီး ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရန်၊
- တိုင်ကြားသူများနှင့် သက်ဆိုင်ရာသက်သေများကို လက်တုံ့ပြန်အရေးယူခံရခြင်းမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးရေး အာမခံနိုင်ရန်အတွက် အစိုးရပိုင်း၊ လွှတ်တော်၊ မြန်မာစစ်တပ်နှင့် ဥပဒေထိန်းသိမ်းရေးဌာနများကြား သတင်းအချက်အလက်မျှဝေရာတွင် သေချာဂရုစိုက်ရန်နှင့် လျှို့ဝှက်ရေးအား ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ရန်၊
- လူ့အခွင့်အရေး စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများနှင့် အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များကို သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့များ၊ အထူးသဖြင့် အစိုးရဝန်ကြီးဌာနများက လေးစားစေရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော် လိုက်နာဆောင်ရွက်စေရေး သေချာစေရန်အတွက် အများပြည်သူဖိအားနှင့် တွဲဖက်လုပ်ဆောင်ရန်၊
- လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံရသူများအတွက် ရေရှည် စနစ်တကျ ထောက်ပံ့မှုနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်မှုပေးသော လုပ်ငန်းစဉ်များကို အားပေးရန်၊
- တိုင်ကြားချက်များလက်ခံခြင်းနှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ ဆောင်ရွက်ခြင်းအပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး ဘက်ပေါင်းစုံကို ကိုင်တွယ်နိုင်ရေး အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများထံမှ အကူအညီတောင်းခံရန်၊
- MNHRC ၏ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် မြှင့်တင်ရေး လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ အကြောင်းကို ဖယ်ကျဉ်ခံ၊ ထိခိုက်လွယ်အသိုင်းအဝိုင်းများ၊ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုနှင့် ဘာသာရေးလူနည်းစု အသိုင်းအဝိုင်းများအား ပညာပေးနိုင်ရေးအတွက် ကျေးလက်ဒေသများတွင် ရင်းမြစ် လုံလုံလောက်လောက်ဖြင့် ရုံးခွဲများ ပိုမိုဖွင့်လှစ်ရန်၊
- ထုတ်ဝေသော စာစောင် စာတမ်းအားလုံးကို မြန်မာစာအပြင် အခြားတိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားများဖြင့် ဖြစ်နိုင်သမျှ ဘာသာပြန်ထုတ်ဝေပြီး သက်ဆိုင်ရာအသိုင်းအဝိုင်းများသို့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြန့်ချိရေး လုပ်ဆောင်ရန်၊ နှင့်
- အရပ်ဘက်လူထု အဖွဲ့အစည်းငယ်များ၊ အောက်ခြေ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းငယ်များနှင့် ပိုမိုထိတွေ့ ဆက်ဆံမှုများ လုပ်ဆောင်ရန်။

နိုင်ငံတကာအလှူရှင်အသိုင်းအဝိုင်းသို့

- MNHRC ထိရောက် အားကောင်းလာစေရေးအတွက် ကော်မရှင်ဥပဒေ ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် အရပ်ဘက်လူထု အဖွဲ့အစည်းများအား အသိအမှတ်ပြုကာ လုပ်ငန်းနယ်ပယ် အဝန်းအဝိုင်း

63 မယ်ရီဒါကြေညာချက်တွင် ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးရည်မှန်းချက်များကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် NHRI များ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ဖော်ပြထားပြီး ဘဲလ်ဂရိတ်မူများတွင်မူ NHRI များနှင့် ဥပဒေပြုရေးအဆောက်အအုံ မည်သို့ တွဲဖက်လုပ်ဆောင် သင့်ကြောင်းကို ဖော်ပြထားသည်။

ဖွင့်ပေးခြင်းတို့ လုပ်ဆောင်ရန် လွှတ်တော်နှင့် အစိုးရကို တိုက်တွန်းအားပေးရန်၊

- ကော်မရှင်ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးနှင့် MNHRC လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြဋ္ဌာန်းပေးရေးအတွက် MNHRC မှ အစိုးရနှင့် လွှတ်တော်အား စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရာတွင် ထိရောက်စေရေး အထောက်အကူပေးရန်၊ နှင့်
- MNHRC အပြည့်အဝ ထိရောက်မှုရှိလာပြီး ပါရီအခြေခံမူများ၊ ဘဲလ်ဂရိတ်မူများ၊ မယ်ရီဒါ ကြေညာစာတမ်း၊ အီဒင်ဘာရာကြေညာစာတမ်း စသည်တို့အပါအဝင် အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်များနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အခြားကြေညာချက်များ၊ အခြေခံမူများအားလုံးနှင့် ကိုက်ညီရေး အာမခံနိုင်ရန်အတွက် အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများ၏ လူ့အခွင့်အရေးလုပ်ဆောင်မှုနှင့် အားထုတ်မှုများကို အားပေးထောက်ခံရန်။

ပြည်တွင်းအရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများသို့

- MNHRC ၏ ထိရောက်မှုတိုးမြှင့်နိုင်စေရေးနှင့် ကော်မရှင်ဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးအတွက်လှုပ်ရှားမှု လုပ်ဆောင်ရန်၊ နှင့်
- MNHRCနှင့် တက်ကြွစွာထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်း၊ MNHRC၏စွမ်းဆောင်မှုကိုစောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း၊ ၎င်း၏လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အကောင်အထည်မဖော်နိုင်သည့် အခြေအနေများကို ထောက်ပြခြင်း (ဥပမာ - ပြဿနာရပ်များကို မီဒီယာများနှင့် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးယန္တရားများက အာရုံစိုက် လာအောင် လုပ်ခြင်း)၊ နှင့် အခိုင်အမာ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ ပေးခြင်းတို့ဖြင့် MNHRC ၌ တာဝန်ယူမှု တာဝန်ခံမှု ရှိလာစေရေးတို့ လုပ်ဆောင်ရန်။

ထပ်မံသိရှိလိုပါကဆက်သွယ်ရန်

ရှေ့ပြေးအသံအဖွဲ့

www.progressivevoicemyanmar.org

info@progressive-voice.org